

לקראת שבת מלכתא

אחד מתלמידי החכמים המופלגים, שנהגו לפקוד את מעונו של מרן בדרך קבע, היה רבי אליעזר גולדשמידט, שנהג להציג בפני רבינו את השאלות הסבוכות שהתעוררו בבית הדין תמידין כסדרם. היות וכל עיתותיו של רבינו היו קבועות במסמרות, כשכל שעה משמשת לסדר הלימוד לו יועדה, נהג רבי אליעזר לפקוד את מעונו של רבינו מידי יום ביומו בשעת ארוחת הבוקר שזמנה הוקדש בעבורו

ההקפדה על כבוד התורה של מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א

עמו חשו כי הוא מקדיש להם את מלוא תשומת ליבו באכפתיות ובהתעניינות, כשראשו ורובו מונחים בצרותיהם ובדאגותיהם, כביכול שקוע הוא בעיצומה של סוגיה חמורה. באחת הפעמים הוכרח מרן להתנתק מתלמודו לרגל חתונה, שערך אחד ממקורביו היה זה מפני שחש כי הוא חב לאותו אדם הכרת הטוב. וכיון שכך. על אף מנהגו למעט ביציאות והשתתפות באירועים. נסע לחתונה כדי להשיב טובה לבעל השמחה.

הנהגת רבינו הייתה בבחינת "אחוז בזה וגם מזה אל תנח ידך", מצד אחד היה בו מתח נוראי לנצל כל רגע. כל דקה מימי חייו הייתה ספורה ומדודה, וממש נראה בחוש כיצד הוא מונה את הרגעים ואת השניות על מנת שאף פרק זמן לא ילך לאיבוד, אך מצד שני נחרטה על פניו הארה תמידית, שהשרתה אווירה נעימה ונינוחה על השוהים במחציתו.

לכאורה נראה, כי שתי הנהגות אלו אינן יכולות להתקיים זו לצד זו, שהרי כאשר אדם שרוי במתח תמידי וחרד לנצל כל רגע מימי חייו, הדבר משפיע על סובביו שאינם חשים בנוח לעמוד במחציתו. ברם, רבנו ברוחו הגדולה, היטיב למזג את שתי הנהגות יחדיו, בבחינת "עוז וחדוה במקומו", כך שכל הנכנס לביתו יצא בתחושה נעימה ומרוממת. רבינו הקדיש מזמנו אף לצעיר שבצעירים, שלא הגיע לקרסולי קרסוליו, אמנם בקצרה אך בהארת פנים מופלאה.

משאת נפשו הייתה שלא יפריעוהו מלימודו, ומנהגו היה לבקש במידת האפשר שלא לקבל את השואלים, מאחר שכל חפצו להגות בתורת ה'. ברם כשגמר בדעתו, כי יש להשיב בדבר ה' זו הלכה' כשעה מידי יום, ענה לשואלים בסבלנות ובאורך רוח, כמי שכל עתותיו בידי. לעיתים רבות תמהו היוצאים מחדרו מפני מה נאמר להם, כי רבנו מסרב לקבל את השואלים בה בשעה, שבעת דברו

מכתב מאת חמשה ראשי ישיבות נכבדים מחו"ל, שנועצו בו בשאלה כבדת משקל בענייני הכלל, עליה נחלקו רבני המקום. רבינו השקיע מחשבה מרובה היאך יכתוב את תשובתו ובאיזה סדר קדימות יפנה לשואלים בראשית מכתבו. את מי יציין ראשון, את מי יציין שני וכן על זו הדרך, מבלי שהבאים אחריהם ייפגעו.

לאחר שהוגיה את מוחו בדבר, עלה בדעתו רעיון מקורי. הוא פתח את מכתבו כשהוא מקדים לשם השואל הראשון את המילים "הגאון הרב" באותיות קטנות. בשורה השניה הוא כתב את שם הפונה השני, כשהוא מקדים לשמו את התואר "הגאון הרב" באותיות גדולות ומודגשות יותר. וכן הלאה על זו הדרך כשבכל שורה נכתב תואר השואל באותיות מודגשות יותר וגדולות יותר. כל זאת כדי לכבד את כל השואלים באופן שווה ומבלי שאי מי מהם יחוש חלילה צל זילות בכבודו.

לשקוד על דלתות יום יום

רבינו, האמון על כבוד התורה וחכמיה, נהג ללוות כל תלמיד חכם שפקד את ביתו, כשהוא חולק לכל אחד ואחד את הכבוד הראוי לו על פי ערכו ורום מעלתו. לעיתים היה מלווה את המבקר עד פתח החדר. כאשר האורח היה תלמיד חכם מופלג יותר, היה רבינו טורח ומלווהו מספר פסיעות מעבר למפתן החדר, וכאשר הבא היה גברא וגדול בישראל, היה רבינו מטריח את עצמו ומלווהו עד מדרגות ביתו.

כבוד התורה ולומדיה היה צרוב בהווייתו ובנשמתו של רבנו, עד שלא הניח לכל טצדקי שבעולם למנעו מכיבוד תלמידי חכמים ככל חוקתו והלכתו.

אחד מתלמידי החכמים המופלגים, שנהגו לפקוד את מעונו של מרן בדרך קבע, היה רבי אליעזר גולדשמידט, שנהג להציג בפני רבינו את השאלות הסבוכות שהתעוררו בבית הדין תמידים כסדרם.

היות וכל עיתותיו של רבינו היו קבועות במסמרות, כשכל שעה משמשת לסדר הלימוד לו יועדה, נהג רבי אליעזר לפקוד את מעונו של רבינו מידי יום ביומו בשעת ארוחת הבוקר שזמנה הוקדש בעבורו. בכל בוקר היה רבי אליעזר עושה את דרכו אל שכונת מאה שערים, ובעוד רבינו סועד את ליבו, היה מגולל בפניו את הסוגיות המסועפות שהתגלגלו לפתחו.

בכל בוקר לאחר שסיים להשיב לשאלות שרבי אליעזר שטח בפניו, היה רבינו קם ממקומו, נעמד על רגליו ומלווה את האורח עד

לפני צאתו מן הרכב פנה מרן למלווהו ואמר: "אני מבקש לשהות בחתונה פרק זמן קצר ככל האפשר ותכף לאחר מכן לשוב ללימודי. אנא. ס"ע ל' לצאת מהאולם במהירות האפשרית ובקש מאנשים שלא יפנו אלי בשאלות שונות, כדי שאוכל תכף ומיד לחזור ללימודי המלווה הנהן בראשו בהסכמה ושאל: "במשך כמה זמן הרביה מעוניין להתעכב בשמחה?"

"מה זאת אומרת?" נענה מרן, "הרי אני מגיע לחתונה בשביל לשמח את החתן, ואם כן עלי לשהות באירוע בכדי שיעור הזמן הנדרש על מנת לשמחו, שהרי זו המצווה!"

"וכמה הוא שיעור הזמן בכדי לשמח את החתן?" הוסיף המלווה להקשות.

"דקה אחת בלבד" נקב מרן, "הרי החתן לא מצפה שארקוד איתו, הוא גם לא מקווה שאשב ואפטפט איתו, שהרי אני צריך לשבת וללמוד. אז מה אם כן רוצה החתן? שאאחל לו מזל טוב ושתהיה לו תמונה למזכרת מכך שנוכחת בחתונתו, ולשם כך נדרשת דקה אחת בלבד ותו לא!"

באותו עניין הוסיף וסיפר נכד רבנו. הרב ליפא 'שראלזון: באחת הפעמים כאשר ליוותי את סבי לחתונה, הוא התפלל לראות כיצד בחורים עומדים באולם ומבלים את זמנם בשיחה ובדברים בטלים: "בזמני כאשר בחורים היו הולכים לחתונה, לא היה שום נושא לדבר עליו מלבד דברי תורה. באותם ימים בחורים לא היו מעורבים בשום דבר זולת לימוד התורה!"

'איני יודע בכמה חתונות הוא היה", הוסיף הנכד ואמר, "אבל מרן ניחן בעיניים רואות!"

באחד הימים קיבל רבינו מכתב, שהכניסו למצוקה גדולה

רבינו נזהר זהירות עצומה בכבוד התורה ולומדיה ואף בכבוד חכמי דורו. כאשר הוצרך לכתוב תשובה, היה יוצא מגדרו כדי להיזהר בכבוד השואל. ומאחר שלא תמיד הכיר את השואל ואת מעלתו, היה מתאמץ לברר לאיזה תואר כבוד ראוי הוא.

המביט בטיטות מכתביו יכול להבחין, כי לעיתים הקדים לשמו של נשוא המכתב את התואר הרה"ג בראשי תיבות ולאחר מכן מתח על גביו קו למחיקה וכתב את התואר 'הרב הגאון' במילים מפורשות. באחד הימים קיבל רבינו מכתב, שהכניסו למצוקה גדולה. היה זה

המשך בעמוד 30

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

משאך נכנס זקיני כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן זיע"א, אל המים, מיד
וה' הטיל רוח גדולה אל הים, ויהי סער גדול בים. מעוצם הסער נוצרה
'מערבולת' שסחפה אותו אל תוכה, הבחורים שעמדו מבחוץ ניסו לחלצו
בחבל הקשור בו, אך עוצם חוזק המערבולת סחפה גם אותם, ובקושי
הצילו עצמם וחזרו ליבשה, הבחורים התחילו לצעוק לעזרה, אבל אין
שומע אותם... המצב היה נורא - כך תיאר זקיני לימים - הוא חש כי הינו
כמו נדבק אל קרקעית הים...

גאב"ד חרדים הגה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א: מעשה נורא, שהשמיע באוזני זקיני כ"ק
אדמו"ר מתולדות אהרן זיעוכי"א, את שבדידיה הוי עובדא, והריהו לפניכם, מכלי ראשון:

"אלה מסעי בני ישראל" (במדבר ל"ג, א')

יום שני בלק, ט' תמוז, תשכ"ו.

בתקופה זו כבר התחיל זקיני בהכנותיו לקראת הימים הנוראים
הבעל"ט, ולכן היה נוסע בימים אלו למנוחה עד חודש אלול. ימים
הללו היו עבורו ימים נעלים ומרוממים, ימי השקט ושלוה, ללא
טרדת הציבור וקבלת קהל, ללא חופות ותנחומי אבלים, כולו קודש
לה'. סדר יומו ננעל לאלתר אחר מעריב בשעה תשע בערב, מיד
עלה על יצועו, וכבר בחצות הלילה התגבר כארי לעבודת בוראו
ובמשך שעות ארוכות הגה בכל חלקי התורה משוש נפשו, בנסתר
ובנגלה ובעבודת ה' זכה בסילודין, כבאמנה אתו.
באותה שנה, בעצת הרופאים אווה למושב לו לשהות בימי המנוחה
בקרית באבוב שבבת-ים, יען סבל זקיני ברגליו ועל פי הרפואה
יטיבו עמו גלי הים לזרימת הדם כתיקונו.

ניסו לחלצו בחבל הקשור בו, אך עוצם חוזק המערבולת לא רק
שמונעה זאת מהם אלא סחפה גם אותם והפילם אל תוך הים, עד
שניתק מהם החבל ובקושי הצילו עצמם וחזרו ליבשה, תוך שהם
רואים שה'מציל' האלמוני שלאמיתו של דבר לא היה בינו לבין מציל
מאומה עשה 'זמן פליטתינו'... הבחורים בראותם שאין לא-ל ידיהם
מציל ומושיע התחילו לצעוק לעזרה, אבל אין שומע אותם...
המצב היה נורא - כך תיאר זקיני לימים - הוא חש כי הינו כמו נדבק
אל קרקעית הים ר"ל כי שחה לעפר נפשו דבקה לארץ בטנו וכפסע
בינו... הרחמן יצילנו.

זקיני מתאר: הבנת את המצב לאשורו, ידעתי גם ידעתי כי אין מנוס
בדרך הטבע להינצל, והנה אט אט פסק האוויר, ולא יכולתי לנשום...
וכאן שאל אותי זקיני כבצעקה מרה: וכי מה סבור אתה שעשיתי
באותם רגעים, שכמעט והיו האחרונים בימי חיי?!! האם אמרתי
'וידוי', האם צעקתי 'שמע ישראל'...?! לא ולא! השיב זקיני בלהט,
אחוז שרעפי אש. לא אמרתי וידוי, ואף לא לא זעקתי 'שמע

ויהי היום וכעצת הרופאים צעד זקיני אל חוף הים, מלווה בשני
בחורים לעוזרו ולסייע בעדו. בעודו צועד אל החוף הריק מאדם
הבחין ברוכל המציע את מרכולתו, זקיני שאלו אם יודע להיות
'מציל' ים, משענה הלה 'כן', הציע לו זקיני כי הוא ישלם לו מעות
על הזמן שיקדיש עבורו לשמש כ'מציל' ולעמוד על המשמר בכל
עת שיששה בתוך הים. הרוכל סבר וקיבל והסכים בחפץ לב, וזקיני
נכנס אל הים.

בכדי שחלילה לא יארע אסון קשר זקיני עצמו לחבל עב שהביאו
עמם הבחורים והם אחזו בו מבחוץ, שאם חס ושלום יצטרכו
למשותו יהיה החבל בידם.

משאך נכנס זקיני אל המים, מיד וה' הטיל רוח גדולה אל הים, ויהי
סער גדול בים. משראה זקיני כי לא טוב היותו במים ניסה בכל
כוחו לשוב אל היבשה לחוף מבטחים, אך מעוצם הסער נוצרה
'מערבולת' שסחפה אותו אל תוכה, ה". הבחורים שעמדו מבחוץ

אלה מסעי בני ישראל וגו', לתכלית מה פירטה תורתנו הק' את כל מ"ב המסעות שעברו אבותינו במדבר, ויסעו, ויחנו, מה נפקא לן מינה באיזה מקום חנו ולהיכן נסעו (וראה ברש"י). אך להאמור נחא, דלכך פירט לן הכתוב את כל המסעות הללו, בכדי להורות ולהודיע לנו אשר מ"ב המסעות שעברו בני" במדבר אינו דבר שהיה ואינו, אלא הוא עדיין ממשיך עד עצם היום הזה, 'כל אדם עלי אדמות באשר הוא, עובר את המסעות הללו באותו אופן בהם עברו אבותינו את המסעות במדבר'. וכמו שהיו מסעות שבהם מעלות טובות, דוגמת: מן, באר, וענני כבוד, עמוד אש וענן, התגלות השכינה וכל טוב. ומאידך היו גם מסעות שהיו בהם דברים הפכיים, דוגמת: ציה וערבה, מצה ומריבה, תופל לבן וחצרות וכן הלאה. כך הוא בחיי האדם, ישנם מסעות של זמני עליה והתרוממות, שמחת החיים ועבודת הבורא, זמני אורה ומועדי ששון ושמחה, אך מאידך יש גם מסעות אחרים ה", זמני ירידה ונסיונות, זמני בכיה ואבל, עיתותי צרה ומצוקה - והכל כלול באותם מ"ב מסעות הקצובים לנו לאורך כל ימי חיינו. ויסע מהכא ויחן בהתם, כל חד כפום מהלכו ודרכו שהתווה לו הבורא ברחמיו.

וכן כתב בחידושי הרי"מ (ליקוטי הרי"מ) שכל הניסיונות שעובר האדם במשך חייו הם חלק מאותן מ"ב מסעות שעברו אבותינו במדבר, 'וכל איש ישראל עובר המסעות'. הליכת אבותינו במדבר היה עבורנו כמורה דרך וכמראה מקום, בבחינת 'מעשה אבות סימן לבנים', שעל ידי הליכתם ונסיעתם באותם מ"ב מסעות ומ"ב המצבים, סללו לנו דרך וישרו מסילה עבורנו עד סוף כל הדורות - דור ודור ותהפוכותיו - להודיע כי כך הם סדרי החיים, מ"ב מסעות הכוללים הכל. גם הגאון החיד"א זצ"ל (בנחל קדומים פרשתן) מביא כעין דברים הללו, שבמסעות בני ישראל כלולים מסעות ישראל עד סוף כל הדורות, וסמך אדרשה, דהראשי-תיבות של הפסוק א'לה מ'סעי ב'ני ישראל הם גם ראשי התיבות של ארבע הגליות א'דום מ'די ב'בל י'ון, ולהודיעך בא שכל אלו הגלויות כבר נכללו במסעות בני" במדבר.

בכל מצב שהוא, הקב"ה איתי!

וכאן הבן שואל, ומעכשיו ששמענו סדר המסעות והקשיים שבהם, מהיכן ניקח כח לצאת למסע הארוך הזה. והלא אמרו חז"ל 'כל הדרכים בחזקת סכנה', ומי ערב בעדנו שחלילה לא ניוזק, לא נמעד ולא ניכשל, חלילה.

התשובה לזה נתונה בהמשך הכתוב 'ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' שהואיל משה להשמיענו עצה טובה ודרך חיים לאורך כל המסעות שיעבור על האדם, ואמר, זכרו ואל תשכחו, בשום מסע וחניה, כי כל מוצאיהם - כל המוצאות וכל הקורה עמנו, וכל מסעיהם - כל הדרכים וסדרי החיים, הכל על פי ה'! את הכל קבע הבורא ברחמיו בהשגחה פרטית ובדיוק רב מתי והיכן יארע כך, מתי יצטרכו לנסוע במסע כזה, ומתי יצטרכו לחנות במקום זה. הכל על פי ה'.

זו כוחה של אמונה. היא מרוממת את האדם ברוחניות ובגשמיות, ואין לך שום דבר שבעולם העומד בפני ה'אמונה', וכוחה מגן בעדנו כמו 'ענני הכבוד' במדבר בעת מסעות אבותינו

ישראל'. ניין. וכאן הגביה קולו כשאגת ארי - מה כן עשיתי, התחלתי לצעוק בשארית כוחותי, בקול רעש גדול, רבוננו של עולם, קיינער אויף די גאנצע וועלט קען מיר נישט העלפן, נאר דו אליין קענסט מיר העלפן, לכן טאטע, בעהט איך דיר העלף מיר! [תרגום: שום נברא בעולם כולו אינו יכול לעזור לי עכשיו, רק אתה לבדך - לכן הושיעני]...

עודי מדבר ותפילתי על שפתיי והנה המערבולת פולטת ומקיאה אותי אל חוף הים, והנני שוכב על חול שפת הים, תשוש ועייף, בסמיכות אלי הבחורים, כולנו חיים. הודו לד' כי טוב.

דע לך בני, אמר לי זקיני בערגה: זהו כח האמונה, אם יבקש האדם - בכל מצב שימצא - באותה נימת תחינה ובקשה דוגמת תפילתי באותה עת, באמת ובתמים, בביטחון גמור על הבורא 'כי מבלעדי עזרתו ועזו אינן עזרה וישועה' ו'מבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע' כי אז בוודאי יציל מכל צרה וצוקה.

הסיפור הלז הוא המחשה חיה ונצחית לתפילת נעים זמירות ישראל שהתחנן (תהילים סט יד-טז) ואני תפילתי לך ה' וגו' הציילנו מטיט ואל אטבעה אנצלה משנאי וממעמקי ים, אל תשטפני שיבולת מים ואל תאטר עלי באר פיה.

הסיפור לא תם עדיין, אך טרם נמשיך, אתמקד בעניין מסעות בני ישראל בפרשתן, מה שיעלה בקנה אחד עם עובדא זו בזקיני זי"ע.

לכל זמן ועת

יסוד גדול, מכבשונו של עולם, גילה לן מרנא הבעש"ט הקדוש זיעוכי"א. וכך אמר: כשם שעברו בני" במדבר מ"ב מסעות עד בואם אל ארץ נושבת, כך הוא סדר מסעו של כל אדם במשך שנות חייו, מיום ביאתו לעולם ועד יום צאתו אל ארץ החיים העליונה, כל שנותיו כוללים מ"ב מסעות הללו.

ובדברי הבעש"ט הללו נוכל לתרץ קושיית המדרש, שמקשה עה"פ

שנלקח לחתן אצל כ"ק רבינו הזקן בעל ה'שומר אמונים' ז"ע. השני ענה והציע כי שמא היו אלו השעות כאשר נבחן על ד' חלקי השו"ע וקיבל תעודת 'זורה יורה'. השלישי אמר כשזכה לחבר ספרו על 'פרי מגדים' וספריו האחרים, עוד כמה אמרו שהיה זה בעת שקיבל את ה'סערטפיקאט' (ויזה - אישור כניסה) לארץ ישראל בתחילת שנות מלחמת העולם השנייה ובכך ניצל ממלחמת הנאצים הארורים ימ"ש. אך לא, זקני ביטל את דבריהם על הסף, באמרו שאמנם היו אלו ימים נעלים ושמחים ביותר, אך ישנם רגעים אחרים העולים על כולנה, היה זה אותו יום 'יום עומדו על דעתו בחיי האמונה'. וכך אמר: 'הרגעים הנעלים ביותר לאורך ימי חיי היו רגעי הטביעה במעמקי מים, כאשר בשארית כוחותי למול גלי הים הטובעים, שם בתוך מעמקי הים, התאזרתי באמונה שלימה ובדביקות גמורה בבורא כל עולמים כי בלתו אין להושיע. סיים זקני: דקות אלו הם המאושרים ביותר בחיי!'

מפיעים...

היא זו כוחה של אמונה. היא מרוממת את האדם ברוחניות ובגשמיות, ואין לך שום דבר שבעולם העומד בפני ה'אמונה', וכוחה מגן בעדנו כמו 'ענני הכבוד' במדבר בעת מסעות אבותינו.

אמונה היא דרך המלך והמעבר לכל המכשולים שבעולם.

וכדברים אלו ממש הם דברי מרן רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל בעל 'נפש החיים' שגילה לן סגולת 'אין עוד מלבדו', וז"ל (שער ג' פרק י"ב): 'באמת הוא עניין גדול וסגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינים ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלוט בו, ולא יעשו בו רושם כלל - כשהאדם קובל בלבו לאמר: 'הלא ה' הוא האלוקים האמיתי ואין עוד מלבדו יתברך' שום כח בעולם, וכל העולמות כלל והכל מלא רק אחדותו הפשוט יתברך שמו. ומבטל בלבו ביטול גמור, ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא - כן יספיק הוא יתברך בידו שממילא יתבטלו מעליו כל הכוחות והרצונות שבעולם, שלא יוכל לפעול לו שום דבר כלל,

ובשעה שעושה כן מובטח לו שעליו יתקיים הפסוק 'כי בי חשק ואפלטוהו, אשגבהו כי ידע שמי', ומבאר הרמב"ם כי השמירה על איש זה שמשדל בכל לבו לקבוע אמונתו יתברך בלבו 'השמירה באיש הזה היא בעבור שידעני וחשק בי אחר כן', עכ"ל.

ומינה נסיק אף אנו שאם נקיים כראוי את האחזתיו ולא ארפנו ונזכור תמיד כי הכל 'על פי ה'', אזי נצליח לעבור את כל המסעות ואת כל הגליות מבלי למעוד וליפול, אף לא פעם אחת, עדי ביאת משיח צדקנו בקרוב במהרה בימינו.

חזק חזק ונתחזק.

(מתוך שיחת גאב"ד חרדים שליט"א)

ולכשיידע זאת האדם, וישכיל ויבין כי בכל מקום שהוא הקדוש ברוך הוא איתי, אזי יצליח בכל דרכיו, ושום מכשול ושום מניעה לא ירתיעו אותו ולא יעכבו בעדו, כי הלא הכל 'על פי ה'' ואם 'הנה אל ישועתי אבטח' ממילא 'לא אפחד' משום מסע ומוצא.

ובוודאי אשר אף לזה כוון רש"י הק' באמרו בריש פרשתן 'למה נכתבו המסעות הללו, כדי להודיע חסדיו של מקום' היינו להודיע שאיננו צולחים לבד שום מסע ממ"ב המסעות, אלא חסדי השי"ת מלווים אותנו בכל מקום שהוא.

וזה גופא ניסיון האדם בעוה"ז להיות דבוק באמונה בקוב"ה בכל מקום ובכל מצב ולא לאבד עשתונות כלל, אלא לאחוז בקשר חזק הדוק היטב היטב הדוק בקוב"ה, לדעת לשנן ולהפנים אשר רק 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו'. ואדרבה, האדם שחושב לעצמו שהשתדלותו מעלה או מוריד וכאלו שהוא מסייע חלילה לקוב"ה הלווא הוא כאותו כפרי שדחף את הרכבת מעל גבי מושבו בכדי לסייע לרכבת להגביר מהירות ולנסוע יותר מהר, וכדי ביזיון וקצף...

ויצעקו אל ד' בצר להם - וממצוקותיהם יוציאם

ובכך נשוב אל סיפור טביעת זקני בימה של בת-ים, אותו שמענו אוזניי מכ"ק אדמו"ר ברצותו להמחיש לי כוחה של אמונה עד היכן היא מגעת.

ובזה פירש לי זקני את פיוטי ההושענות 'הושע נא אדון המושיע, בלתך אין להושיע', לומר, שאנו זוכים לישועת 'אדון המושיע' בעת שיודעים אנחנו ומכירים בבירור כי 'בלתך אין להושיע'. ככה נושעים. וכן היה מרגלא בפומיה של זקני בעיתותי 'רעווא דרעוויין' לפרש הפסוק (תהילים פט כז) הוא יקראנו אבי אתה - אם ישכיל אדם לקראני באמת לאמיתו, אזי זוכה להמשך הכתוב אלי וצור ישועתי - מצילו קוב"ה בחוזק ועוז.

פעמים אין-ספור חזר זקני הקדוש ז"ע על סיפורו זה הן ביחיד והן ברבים, כשלפעמים היה מסיים שעד עצם היום הזה אינו יודע בבירור על האופן בו ניצל, פעם אמר שהיה זה 'כח עליון' שהוציאו חוצה. ופעם אחת נפלט מפיו הטהור 'שרו של ים אחז בי ומשך אותי החוצה'.

ומעשה זו ממחיש בפשוטו את המובא ב'דגל מחנה אפרים' (פר' וישלח). שזקינו אור שבעת הימים מרנא הבעש"ט הק' זיעוכי"א עבר את נהר ה'דניעסטער' [נהר גדול ושוצף מאוד] רק באמונה בלבד.

ברצוני להוסיף נקודה חשובה, כתוספת המשך לאותה עובדא. שנים לאחר אותו מעשה, איתרמי פעם כד היה בדיחא דעתיה של זקני ז"ע, ושאל את מקורביו ובני ביתו באנפין נהירין 'אמרו נא לי, אלו רגעים, לדעתכם, היו הרגעים הנעלים ביותר בימי חיי עד הנה'. כולם ניסו להשיב, זה בכה וזה בכה. אחד ניסה לומר שהיה זה ביום

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

במשך שנים הם נהגו לצאת בקיץ לחופשה בצפת. עד שגם חופשה זו התבטלה. ומדוע? סיפר לי הרב סמוטני, שלפני בין הזמנים נכנס אל רבינו, רבי אברהם צבי טויב, שכידוע היה בן בית אצל מרן הרב שך. כשנכנס אמר לו רבי אליהו מן: "אתה היית כל כך הרבה אצל הרב שך, הואיל ורבי חיים אוהב לשמע סיפורים על הרב שך, ספר לו איזה סיפור מעניין. וכך סיפר הרב טויב: פעם שאלתי את הרב שך, מדוע ראש הישיבה אף פעם לא יוצא למנוחה בבין הזמנים..."

מאוצרו של הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א על מעט מזעיר ממידותיו הטובות והמופלאות של שר התורה מרן הגר"ח קנייבסקי זיע"א

"אלה המצות והמשפטים אשר צִוָּה ד'" (במדבר ל"ו, י"ג)

ביתו של רבינו היה פתוח לציבור. רבינו קיבל קהל במסירות נפש במשך שעות רבות ביום ובלילה. גם הרבנית ע"ה מסרה את נפשה למען נשות ישראל ופתחה את ביתה לרווחה.

במשך שנים הם נהגו לצאת בקיץ לחופשה בת יומיים-שלושה בצפת. עד שגם חופשה זו התבטלה. ומדוע? סיפר לי הרב סמוטני, שלפני בין הזמנים נכנס אל רבינו רבי אברהם צבי טויב, שכידוע היה בן בית אצל מרן הרב שך.

כשנכנס אמר לו רבי אליהו מן: "אתה היית כל כך הרבה אצל הרב שך, ובוודאי אתה מכיר סיפורים רבים אודותיו. הואיל ורבי חיים אוהב לשמע סיפורים על הרב שך, ספר לו איזה סיפור מעניין ותחיה את נפשו".

וכך סיפר הרב טויב: פעם שאלתי את הרב שך, מדוע ראש הישיבה אף פעם לא יוצא למנוחה בבין הזמנים, הרי ממילא בתקופה זו ראש הישיבה לא אומר שיעורים?

ענה לי הרב שך: אני יושב בביתי, אנשים באים אלי ומספרים לי את צרותיהם. למי שאני יכול לעזור - אני משתדל לעזור. אך גם אלה שאינני יכול לעזור להם, בכל זאת, עצם הדבר שיש להם היכן לשפוך את הלב, זה קצת מנחם אותם ומקל עליהם. אם כן, איך אפשר לנסוע לנופש?! הרי אם אסע לנופש ויבואו אנשים ולא ימצאו אותי בבית, לא יהיה מי שישמע אותם".

כששמע רבינו את הסיפור, אמר: "אם כך, לא נוסעים יותר לצפת! נישאר בבית כדי לעזור לאנשים לשאת את סבלם". שאלתי את הרב סמוטני, האם הרבנית לא היתה זקוקה למנוחה? מדוע היא לא ביקשה מהרב לנסוע? ענה לי הרב סמוטני: "אכן אמרו לרבנית שתבקש ממנו שלא לבטל את הנופש, אך היא אמרה שמאז שנישאה לרב לא ביקשה ממנו שום דבר..."

להסיר צער מלב יהודי

רבינו, ספר תורה חי, היה עוזב את לימודו ודואג להסיר צער מלב יהודי - "כאשר ישא האומן את היונק!"

היה זה בשעה שרבינו למד עם גיסו רבי יצחק זילברשטיין. למותר לציין את אש התורה שבערה שם באותה שעה, ואת החידושים המופלאים

והנה באמצע הלימוד נכנסה לתוך החדר, הרבנית ע"ה, ועמה בני זוג. מצד אחד הבעל, נראה אברך, ומצד שני אשתו. האשה עמדה ובכתה בכי קורע לב, מרוב בכי לא יכלה לדבר והרבנית דיברה במקומה.

התברר שכשאשה זו התחתנה עם בעלה האברך, היא ידעה שהוא חוזר בתשובה. והנה היום התברר לה שהוא גר צדק. הידיעה הזו זעזעה אותה. אילו היתה יודעת זאת מראש, לא היתה מסכימה להינשא לו. הבעל מצדו מרגיש אשם כי לא סיפר לה על היותו גר צדק. ומנגד, האשה כועסת עליו שהסתיר ממנה את עברו. כך נקלעו

**הוא נשא אלי את עיניו הטהורות,
התבונן בי ואמר לי: "כן". פתע
פתאום נכנס בי פחד נורא, ובבת
אחת שכחתי הכל, כאלו נמחק
לי, כל הדיסק... בכל כוחי ניסיתי
להיזכר לשם מה באתי, למה
אני פה - ושום כלום, עמדתי
נבוך ומבולבל, ולא מצאתי שום
מילה בפני, גולם בהתגלמותו...**

... לא זכרתי איפה לפתוח... הכל נמחק! התחלתי לדפדף במהירות, אולי אם אראה את הפסוק אזכר במשהו. דפדפתי ודפדפתי... ובינתיים עובר זמן. והחדר מלא אנשים, והבושות... אוי הבושות...
בן רגע קלט מרן את הסיטואציה. הוא הצביע על רש"י, ואמר "אתה מתכוון לרש"י הזה? שאלה מצוינות! התשובה היא כן וכך, ולפי זה מסבירים כך וכך..." שמעתי אותו עד תום, אמרתי "ישר כוח" ויצאתי, כמעט נמלטתי, משם. האמינו לי, שעד עצם היום הזה אני יודע על איזה רש"י הוא הצביע...

הרי לכם דוגמא חיה של מידות טובות!
ואלו היו מעשים של שיגרה שקרו פעמים רבות. הרגישות של מרן לזולת היתה מופלאה ממש.

באחד הימים נכנס בשעות קבלת קהל בצהריים אב עם בנו בן החמש עשרה. האב אמר שבנו גמר מסכת מגילה, והוא רוצה שהרב יבחן אותו. לא היה מדובר על מבחן רגיל, כמובן, דבר כזה אינו מתאים כשחמישים אנשים נוספים ממתנינים בתור. כוונתו היתה, שהרב ישאל שאלה, והנער יענה תשובה, ומכך יצא חיזוק לבן. מובן שבמצב כזה בוחרים את השאלה הכי קלה במסכת מגילה. מהי השאלה הקלה ביותר שאפשר לשאול על מגילה? - על המילים "מנצפ"ך צופים אמרו". מי המציא את האותיות הסופיות? - נביאים.

פנה אפוא רבינו אל הילד: "למדת מגילה? חזרת? אתה רוצה שאשאל אותך משהו? טוב. מי המציא את האותיות הסופיות?"
מרוב לחץ שכח הילד ונאלם דום. רבינו המתין שבריר רגע, ואז אמר "אוי, התבלבלתי, זו גמרא במסכת שבת". כידוע, הדברים מופיעים גם במגילה (ב ע"ב) וגם בשבת (קד ע"א). "נשאל שאלה אחרת", ומיד עבר לשאלה שאותה ידע הילד לענות בשטף.
הרי לכם אדם שכולו מידות!

(מתוך 'מתוק האור' פניני רבי חיים)

שניהם למצב מביך והם לא ידעו את נפשם מרוב צער. אמר הבעל לאשה: "בואי, נלך לרבי חיים ומה שיאמר לנו נעשה". וכך עשו.
רבינו שמע את הדברים ופנה אל האשה בדברי פיוסים: "מדוע את מצטערת? הלא גר צדק הוא לכתחילה שבלכתחילה. דוד המלך מוצא מרות המואביה שהיתה גרת צדק! שמעיה ואבטליון, שהרמב"ם מונה אותם בין מוסרי התורה, היו גרי צדק. רבי עקיבא היה בן גרים".
גם רבי יצחק זילברשטיין הוסיף דברי עידוד וחיזוק כיד ה' הטובה עליו, ולאט לאט היא נרגעה.
אבל רבינו לא הסתפק בכך. שאל אותה: "נרגעת? ברוך ה'".
עתה פנה אל הרבנית וביקש: "הביאי יין".

הרבנית מיהרה למלא את מבוקשו, ובינתיים אמר רבינו לבעל: "דע לך, הרופא אסר עלי לשנות יין, אבל לכבודך אשתה מעט יין". רבינו מזג יין, נטל את הכוס, ברך, שתה מעט, ואז הכריז: "לחיים לחיים, מזל טוב!" ואמר: "נו, נשיר איזה ניגון!" וכל הנוכחים התחילו לשיר לכבוד בני הזוג.

מרן היה כולו תורה, יראת שמים ומידות. דמות האדם השלם. אפשר להצביע על ספר תורה ולומר: קיים זה מה שכתוב בזה. אולם גדלותו בתורה לא יכולה היתה להיות אלמלא המידות הטובות והמופלאות שלו.

נכדו, **רבי אליעזר שטיינמן**, אמר: "הטוב הזה - זה מה שגידל אותו. יראת השמים עם המידות הטובות ויגיעת התורה - כל השלימות היו ביחד, הם שגידלו את האדם השלם שהיכרנו, אדם שהגיע לפסגות נוראות, שאי אפשר לתארן".

בהזדמנות, כאשר נשאל מרן **רבי מיכל יהודה ליפקוביץ** אודות רבינו בצעירותו, ציין בין הדברים כי מרן היה אהוב על כולם כבר מילדותו. ובאמת אין פלא בדבר, שהרי מי אינו אוהב אדם שיש בו מידות טובות, ענווה, וכל יחסו אל הזולת הוא יחס של חיבה והערכה מלא בסבלנות!?

הוא היה בגדר סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. חוץ מתורה, עמקות וגדלות, מידותיו הטובות ניכרו בכל תחום. הקדושה, הענוה והמידות הטובות הלכו ביחד - לא היו כאן שני תחומים נפרדים.

כדי להבין את אצילות מידותיו של רבינו אספר מעשה שארע לי עצמי -

באחד הימים בהם הגעתי אל רבינו השתרך לפניי הבית תור ארוך שהגיע עד הרחוב. התור התקדם לאיטו, וסוף סוף נכנסתי אל החדר, וראיתי כי לפניי ממתנינים עוד עשרה אנשים. תוך כדי המתנה נגש אלי הנכד ושאל אם יש לי שאלה לשאול את סבא.

יש לי שאלה, עניתי, אבל יש הרבה ממתנינים בתור.
"תשאל. תיגש לשאול", דחק בי, סבא אוהב שאתה שואל".
ניגשתי, אפוא, למרן, ואמרתי "יש לי שאלה".

הוא נשא אלי את עיניו הטהורות, התבונן בי ואמר לי: "כן". פתע פתאום נכנס בי פחד נורא, ובבת אחת שכחתי הכל, כאלו נמחק לי, כל הדיסק... בכל כוחי ניסיתי להיזכר לשם מה באתי, למה אני פה - ושום כלום, עמדתי נבוך ומבולבל, ולא מצאתי שום מילה בפני, גולם בהתגלמותו...
רבינו אמר לי "קח חומש". הוצאתי חומש מהספריה, הנחתי על הסטנדר,

קבוצת מבקרים מארצות הברית, ביקשו להיפגש עם ר' שמואל-יעקב בישיבה. אי אפשר היה לקבלן בישיבה, ר' שמואל-יעקב ביקש מאחד מתלמידיו שיבקש מהגאון ר' אשר גנס שליט"א שמתגורר בסמוך לישיבה, כי הפגישה תיערך בביתו, הוא הוסיף וביקשו כי יאמר לפניהם דברים קצרים, ר' אשר הבין אז אל נכון את רגישותו הגבוהה של ר' שמואל-יעקב: לא רצה הוא להפוך את ביתו לאולם אירועים, כאילו נטלו את ביתו רק להשתמשות בעלמא. לפיכך הציג את הדברים כאילו באו לשמוע את בעל הבית, והוא עצמו יעסוק בברכות בלבד...

מהליכותיו המופלאות של ראש ישיבת קרית מלך הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל

הצלם בתמימותו לא חשב פעמיים. ניגש לר' שמואל-יעקב עצמו, ושאל אותו אם יסכים להצטלם באופן שביקש בעל השמחה... ר' שמואל-יעקב לא הרהר ולו שניה אחת. 'ודאי וודאי' השיב. מיד נעמד, יישר את כובעו, יישר את קמטי חליפתו, סידר קלות את זקנו, ושאל את הצלם האם המראה מתאים לדרישות...

סיפור זה אופייני לר' שמואל-יעקב מאוד. עם כל הנכבדות שאפפה אותו, וביודעו גם כבוד התורה מהו - עם כל זאת בער בו רצון להיטיב לזולת, ועבור זאת היה מוכן להשפיל עצמו. אם פלוני רוצה תמונה ממנו, הוא יעשה הכל כדי לסייע לו להשיג אותה. 'צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה'. אמר ר' שמואל-יעקב: על האדם להיות בעל שתי בחינות: להיות תמיר ומרומם כארז בלבנון, ומאידיך גיסא לפרוח כעצי התמרים אשר פריים נוטה למטה מן העץ - להנמיך את עצמו למטה כלפי האנשים ולתועלתם.

'למדתי בישיבה פלונית, וחפצתי לעבור לחברון-גאולה. באתי אל ר' שמואל-יעקב וביקשתי להתקבל לישיבה. בפגישה זו הוא שאל אותי: - מדוע אתה רוצה לעבור מיישיבתך אלינו? השבתי לו מיד: - חפץ אני לשמוע ולקבל מראש-הישיבה! הוא נהנה מאוד מהתשובה. לא רק מראה פניו לימד אותי על כך, אלא הוא גם אמר זאת בפירוש. אבל ההנאה הגדולה לא היתה מההשתוקקות שלי ללמוד אצלו ולהיות תלמידו - אלא מדבר אחר בכלל... הוא הסביר לי: - אני נהנה שבחור אינו מוציא לעז ואינו מקטרג על הישיבה שממנה בא. הוא לא אומר 'בישיבה ההיא חסר ענין פלוני או לא בסדר דבר אלמוני, ועל כן אני חפץ לבוא לכאן', אלא אומר 'אני רוצה לבוא לכאן בגלל ענין פלוני שיש כאן' ותו לא. מתשובה כזו אני נהנה! וזה היתה השיחה המוסרית הראשונה ששמעתי ממנו..."

נוסח הברכות של ר' שמואל-יעקב למבקשי ברכותיו, היה: 'שתהא נפשך חושקת בתורה, ותגדל תלמיד חכם אמיתי'. ומיהו תלמיד חכם אמיתי? תלמיד חכם אמיתי, אמר, הוא מי שיש לו חוט המשולש של שלשת אלו: תורה, יראת שמים, ומידות טובות. מידות טובות, הנהגה נכונה בין אדם לחבירו, זהירות בכבוד הזולת - כל אלו היוו עבור ר' שמואל-יעקב אבן בוחן לכל האדם כולו. 'עלינו לדעת', היה אומר, 'כי הגשמיות של השני היא הרוחניות שלנו'.

בשמחת בר-מצוה אצל תלמיד, בה השתתף ר' שמואל-יעקב, לחש בעל השמחה לצלם כי ינסה להשיג תמונת תקריב איכותית מרבו, על מנת שיוכל להגדילה ולתלותה בביתו.

ההטבה לאחרים - היתה אצל ר' שמואל-יעקב מקור הנאה. עקב בעיות רפואיות, היה ר' שמואל-יעקב אסור באכילת מאכלים מסויימים. כל מכיריו וידידיו לאורך כל השנים, מספרים כיצד כיבד אותם בעוגיות ומעדנים האסורים לו באכילה, באומרו להם: 'מאכלים אלו אסורים עלי; ההנאה היחידה שיש לי מהם, זוהי לראות אחרים האוכלים אותם... אל תקחו ממני הנאה זו!'

ומופלא היה בהשתתפותו בשמחת אחרים, וכן גם בצערם. שמחת אחרים היתה שמחתו. ולא רק כאשר היה משתתף באותה שמחה, אלא גם כאשר לא היה משתתף בה. אירע גם שערך את 'סעודת רבי עקיבא איגר', שעניינה - סעודה לרגל שמחת חתונה הנערכת בעיר אחרת. (מקור הנהגה זו בשו"ת רבי עקיבא איגר סימן כט, שם מספר דודו של רבי עקיבא איגר לאחינו, כי לרגלי חתונתו ערך שמחה ומשתה בעירו, והוא מציע לפניו מדברי התורה שדוברו שם.) בסעודה זו היו אוכל ושותה ושמח וגם רוקד, למרות היעדרם של החתן והכלה...

כתלמיד מובהק של שיטת 'גדלות האדם' מבית היוצר של סלבודקה-חברון, היו לו לר' שמואל-יעקב הרגשות דקות מן הדקות, בכבודו של הזולת. פעם במהלך שיעור, ביקש שיכינו לו כס תה, משום שהוא חש בגרונו. אולם, סייג את הבקשה, 'אל תמתיקו את התה בסוכר'. מדוע? מפני, כך הסביר, שלאמיתו של דבר אין זה מכבוד הציבור שישתה בפניהם במהלך השיעור, אלא שמפני הכאב שבגרונו אינו יכול להמנע מכך, וממילא אין זה חסרון בכבוד הציבור. אולם כל זה, רק באשר לשתיה גופא שאי אפשר להמנע ממנה; לא כן באשר להמתקת הכוס, שאינה נחוצה לגרונו אלא רק להנאתו - בהמתקה זו כבר יש חסרון בכבוד הציבור... לאמר: לשתות - הרי הוא מוכרח, ואין בכך פגם. אבל להנות מהשתיה - זהו כבר אינו מכבוד הציבור, וכל זאת למרות שאיש אינו חש בכך... (יצוין כי בשנים האחרונות שתה בקביעות במהלך השיעור, עקב מצב בריאותו.)

קבוצת מבקרים מארצות הברית, ביקשו להפגש עם ר' שמואל-יעקב בישיבה. בסמוך לביקור התברר כי מדובר בקבוצת בנות, וממילא אי אפשר לקבלן בישיבה, ויש לתור אחר מקום אחר. ר' שמואל-יעקב ביקש מאחד מתלמידיו הקרובים שיבקש מהגאון ר' אשר גנס מרבני הישיבה שליט"א שמתגורר בסמוך לישיבה, כי הפגישה תיערך בביתו, והלה הסכים. הוא הוסיף וביקשו כי 'אמר לפניך דברים קצרים, וגם לכך הלה הסכים, אם כי לא הבין את הצורך בכך.

כאשר נכנסו הבנות לבית, פתח בדבריו ר' שמואל-יעקב בפניהן ואמר:

- נתאספנו כאן בארץ ישראל כדי לשמוע ולהתברך. בעל הבית יאמר דברי התעוררות, ולאחר דבריו אעמוד ואברך! ר' אשר הבין אז אל נכון את רגישותו הגבוהה של ר' שמואל-יעקב עד לכדי דקויות עדינות. לא היה נח לו להפוך את ביתו לאולם אירועים, כאילו נטלו את ביתו רק להשתמשות בעלמא, פתרון למקום שחסר. לפיכך הציג את הדברים כאילו באו הבנות לשמוע את בעל הבית, והוא עצמו יעסוק בברכות בלבד...

ואגב, ר' שמואל-יעקב היה חולק כבוד רב לאברכים. אם בחור שאל שאלה בשיעור, היה משיבו בגוף שני: שאלת כך וכך, ותשובתך היא כך וכך. ואילו אם אברך שאל שאלה, אפילו היה זה אחד שתמול שלשום עדיין היה בחור - כבר זכה מידו ללשון של כבוד: שאלתם כך וכך, והתשובה לשאלתכם היא כך וכך...

קרה גם שהשיב לשואל בלשון נוכח, ושוב גילה כי הוא אברך, וחזר ותיקן: 'אמרתם...'

אין צריך לומר שהוא כיבד את אנשי הצוות בישיבה. הוא היה קם לפניהם, גם אם היו צעירים ממנו בשנים רבות.

כשלמדתי בבריסק, מספר קרוב משפחה, הייתי מגיע לבית ר' שמואל-יעקב והרבנית מפעם לפעם לתקן דברים שהתקלקלו, כגון מזגן שהפסיק לפעול, כיריים שאינן נדלקות, דלת שיצאה מציריה, וכיצא בכך. מלבדי כמעט ולא היה להם מי שיסייע בידם בעניינים אלו. והנה, בכל אותם זמנים בהם הייתי 'עובד' בביתם, לא היה ר' שמואל-יעקב הולך ללמוד - גם כאשר התחננתי בפניו שיעשה זאת - אלא היה עומד בסמוך אלי, ומנסה לסייע בידי ככל יכולתו. לשווא הסברתי לו כי עזרתו מיותרת; הוא לא חש בנוח לשבת במקומו וללמוד, בעוד הנני עוסק בתיקונים...

ואולם מלבד ליבו הרחום, עוד היה מחדש חידושים בהידורי מצות צדקה, וכולם מתוך הרגישות המיוחדת שגילה בעניינים שבין אדם לחבירו.

כשהיה ניגש אליו מקבץ נדבות ומבקש צדקה, רגיל היה לתת לו שתי מטבעות. מדוע אני נותן שתי מטבעות? שאל פעם, ומיד הסביר: כאשר נותנים אך מטבע אחת, סבור העני כי הנותן אינו נותן אלא משום שהוא חפץ 'לסלק את הקבצן הלזה מעליו'; בבחינת 'קח ולך'. אבל כאשר מוסיפים ונותנים לו מטבע שניה, הרי הוא חש שהנתנה היא לשם נתינה, מתוך השתתפות בעוניו ומרודו!...

לבחורים בני ישיבות שבאו אליו בימי אדר ופורים, להתרימו לתת"ם שבישיבותיהם, רגיל היה להדר לתת להם שטר כסף דווקא, ולא מטבעות. 'אין זה כבוד התורה', אמר, 'לתת לבחורי ישיבה פחות משטר'...

(מתוך הספר על רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל שעומד לצאת לאור בעז"ה)

"המתנתי עד שהרופא סיים לבטא את זעמו", סיפר הרב מבריסק, "וכשנרגע, אמרתי לו, אכן, הצדק עמך. אביו של הבחור לא נהג בכך כראוי ויש לך זכות מלאה להימנע מלעזור לו, אבל שמע נא, האם בגלל שהאבא הזה לא היה חכם גדול, והתנהג בצורה שאינה הולמת, בגלל זה אתה רוצה לגזור על בנו יחידו גורל אכזר שכזה?"

הגאון רבי לוי גרוסברד שליט"א ראש ישיבת 'תורת חיים' בבית שמש, עם צרור סיפורים ששמע סבו הגרצ"ש גרוסברד זצ"ל, מפי גאון ישראל הרב מבריסק זצ"ל

אליעזר (לייזר) רוט

הגאון הגדול רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל

"בראותם שלא נותרו להם עוד ברירות, החליטו המורים לצאת בשביטה. הם פנו להנהלת החינוך העצמאי והודיעו שבכוונתם להפסיק את הפעילות של כל בתי הספר ותלמודי התורה למשך מספר ימים, כדי לזעזע את המערכת, ולהביא לכך ששכרם ישולם להם.

"הנהלת החינוך העצמאי ניסתה לבטל את רוע הגזירה, אבל לא היה בידיה כסף לשלם למורים, ולכן נקבעה להתקיים פגישה ביום ראשון בשבוע שלאחר מכן, בה יקיימו הצדדים דיון אחרון. הובהר כי אם נציגי המורים לא יקבלו מענה לדרישותיהם, הם יתחילו לשבות למחרת היום.

"בשעות אחר הצהריים של יום שישי, קיבל סבי, רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל, מברק בהול, שכנהוג בתקופת המברקים היה קצר מאוד וענייני מאוד. אני מצטט את תוכנו המדויק:

"דחוף. הר"ר גרוסברד, ישיבת בית יוסף תל אביב. הרב מבריסק מזמינו לבוא אליו ביום ראשון בבוקר".

על המברק היה חתום רבי פישל גילרנטר, שהיה מראשי החינוך העצמאי באותה עת.

"סבא לא היה אז קשור לחינוך העצמאי, הוא היה ראש ישיבת 'יסודי התורה' לצעירים, וכן כיהן כר"מ בישיבת 'בית יוסף' נוברהדוק

בעבר כבר עסקנו מספר פעמים בדמותו המיוחדת של הגאון הגדול רבי צבי שרגא גרוסברד זצ"ל, שהיה ממעצבי דמותן של הישיבות לצעירים בארה"ק וברחבי העולם, ושנשלח על ידי מרן הגרא"מ שך זצ"ל, לכהן כיו"ר החינוך העצמאי.

הגרצ"ש גרוסברד, היה תלמידם המובהק של הגר"ש שקופ והגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, הוא זכה להסתופף בצלם של גדולי עולם לפני השואה, והיה ידידם הקרוב של כל גדולי הדור, לאחר תקומתו של העם היהודי מהשואה הנוראה, במסגרת זו עסק וכוונן כמו ידיו ישיבות חדשות לשארית הפליטה.

לרגל סיום שנת הלימודים, וההיערכות לקראת שנת הלימודים הבאה, נזכרנו בסיפור ששמענו בעבר מהגאון רבי לוי גרוסברד שליט"א, ראש ישיבת 'תורת חיים' בבית שמש, אודות המעורבות של סבו בניסיון להשביח את הלימודים בחינוך העצמאי.

הגר"ל גרוסברד נענה בשמחה ושיתף אותנו מחדש בפרטי המעשה, יחד עם הוספות שונות וסיפורים ששמע מסבו הגדול, אשר בצלו התגורר בשנות נעוריו, וכן מה ששמע מבני המשפחה האחרים ששמעו מפי הסבא.

"כשהוקם זרם החינוך העצמאי, היו אלו ימים של חוסר יציבות", מספר הרב גרוסברד. "בהקמת החינוך העצמאי היו שותפים כל גדולי עולם. הגר"א קוטלר, ה'בית ישראל' מגור, הרבי מסדיגורא, הרב מטשעבין, ה'אמרי חיים' מויזניץ, הגר"י אברמסקי, הגרא"ז מלצר הרב מלוצק ועוד.

"אבל מי שבפועל עמד ודחף ודאג למימון ולתשלום המשכורות, היה בעיקר מרן החזון איש זצ"ל, שהיה מגייס סכומי כסף גדולים, בדרכים שהיו ידועות לו לבדו, ודואג לחלוקת המשכורות בזמן לכל המורים והמורות.

"אחרי הסתלקותו של מרן החזון"א, נוצר מחסור גדול במזומנים, הנהלת החינוך העצמאי נקלעה לקשיים גדולים. כסף חדש לא נכנס, ובתוך זמן קצר הופסק תשלום המשכורות למורים, עד שהגיע מצב שהמורים עבדו כמה חודשים מבלי שקיבלו אפילו שקל אחד בודד, כשכר על עבודתם.

שהיתה בתל אביב בראשות חמיו, סבי הגאון רבי הלל ויטקינד זצ"ל, ולכן לא היה לו שמץ של מושג למה מכוון המברק, ומדוע הוא מוזמן לפגישה דחופה אצל הרב מבריסק...

אגב, מעובדה זו לבדה אפשר ללמוד רבות על רוחב ראייתו של רבינו הגר"ז שכ-13 שנים לפני שהתמנה סבי לעמוד בראש החינוך העצמאי וכשעוד היה ראש ישיבה מן המניין, ידע הרב מבריסק לזמן דווקא אותו ולהעביר דווקא דרכו את המסר החשוב בעניין החינוך, כדי שהאופן הזה של תחושת ה'חיל ורעדה' בכל הקשור לחינוך הילדים יעברו הלאה, גם אחרי שהרב מבריסק עצמו כבר לא היה בהנהגת העדה, שכן הוא נפטר עוד לפני שסבא התמנה לעמוד בראש החינוך העצמאי.

אחרי אותו נאום, עוד היה סבי מרביץ תורה, ונקרא לשמש נכבדות במגוון תפקידים בעולם הישיבות, ואף היה ממייסדי ישיבת פוניבז' לצעירים שדרכה עיצב את דמותו של עולם הישיבות לצעירים כפי שהוא נראה כיום.

רק שנתיים אחרי פטירת הגר"ז, הגיע הגר"א קוטלר זצ"ל במיוחד לארץ, כדי לשדל את סבא לקחת את הניהול של החינוך העצמאי בעקבות פטירת הגר"ז סורצקין שניהן כיו"ר החינוך העצמאי, ורק בשנת תשכ"ז הצליח מרן הגרא"מ שך למנות אותו לתפקיד, לאחר שכמעט אילץ אותו בכח לקבל על עצמו את העול הניהולי.

הרב שך זצ"ל אמר אז, שהחינוך העצמאי חייב להיות מנוהל על פי דעת תורה, ובשל כך הפקיר סבי זצ"ל את כל עתידו הרוחני כאחד מגדולי ישראל, ולמרות שהיה מגאוני הדור הקדיש את שארית חייו לניהול החינוך העצמאי, דרכו העמיד תלמידים הרבה וקומם את עולם התורה, אבל לא שימש עוד בעצמו כראש ישיבה.

הפגישה המסתורית

בכל אופן, באותו יום ששי, לא היתה לסבי שום דרך לנסות ולהבין את פשר הדבר, וכך הוא פשוט המתין עד יום ראשון בבוקר, אז השכים והקדים לנסוע לירושלים מוקדם ככל האפשר, כשלשם כך הוא גם ביטל את השיעור שהיה מוסר מדי בוקר בישיבה, ושבימים כתיקונם היה מקפיד מאוד שלא לבטל אותו בעד שום הון שבעולם. "כך הגיע הגרצ"ש גרוסברד לירושלים, שם פעמיו לביתו של הרב מבריסק והגיע להיפגש עמו. הרב מבריסק נענה ואמר לו, שמאחר והיום אמורה להתקיים אסיפת החינוך העצמאי בתל אביב, ומאחר ובאותה אסיפה צפויה ליפול הכרעה לגבי האפשרות של שביתת המורים בכל מוסדות החינוך העצמאי, ביקשו ממנו להגיע לתל אביב ולדבר בפני המורים, אבל הוא, הרב מבריסק, אינו יכול לעשות זאת, כי הדרך לתל אביב קשה ואינה לפי כוחותיו. לכן הוא מבקש מסבא שישמע את מה שהוא היה רוצה לומר בפני המורים בתל אביב, ולאחר מכן יסע סבא לתל אביב וישא דברים בפני המורים, בשם הרב מבריסק...

"ואכן סבא שם אוזנו כאפרכסת, ולאחר מכן גם רשם את הדברים בראשי פרקים, וכך אמר לו הרב מבריסק לומר למורים הרוצים לשבות:

"מנהג היה להם ליהודי בריסק, כשהגיע בחור לגיל הגיוס לצבא, היו הולכים איתו לרופא העירוני, והלה היה 'בודק' את הבחור עד שמצא איזה פגם גופני. אם הרופא לא מצא פגם, היה דואג למצוא כזה למרות שהוא אינו קיים כלל ועיקר. לאחר מכן היה הרופא יושב לנסח מכתב, בו הוא מפרט את כל 'הבעיות הרפואיות' של אותו בחור.

"כשהיה הרופא מסיים את מעשיו, היה אביו של הבחור מעניק לידי מעטפה עם תשרי מכובד כמנהג בעלי בתים חשובים. הסכום שהיו צריכים להכניס לאותה מעטפה היה ידוע ומפורסם בפי כל יהודי העיירה.

לאחר מכן היו לוקחים את מכתבו של הרופא, דואגים שהוא יגיע לידי הפקיד המקומי הממונה על הגיוס לצבא, והלה היה פוטר את הבחור מחובת הגיוס, בגלל אי כשירות גופנית.

ויהי היום, ואחד מעניי העיר הגיע לרופא עם בנו המיועד לגיוס. הרופא ניאות 'לבדוק' את הבחור, ואף ניסח מכתב המפרט את המומים והבעיות הרפואיות שנמצאו במהלך הבדיקה.

סיים הרופא את מעשיו ופנה להגיש לאבי הבחור את המכתב, אבל שם לב שבידי האב לא היתה המעטפה עם התשרי.

שאל הרופא את האב להיכן נעלם התשלום שמגיע לרופא, ואבי הבחור השיב שמאחר והוא עני מרוד ואין בידו פרטה לפורטה, הוא נאלץ לבקש מהרופא שיתגוללו רחמיו ויעניק אך זאת הפעם את המכתב בחינם. הרי כל הסיפור לא לקח לו יותר מכמה דקות, ומה אכפת לו לרופא לתת מכתב אחד בחינם, כדי לעזור לבחור מסכן ואומלל שבסך הכל רוצה להימלט מחובת הגיוס לצבא.

הרופא התקצף והשיב לאב בחדות שהוא לא למד רפואה שנים ארוכות כדי לעבוד בחינם, על אחת כמה וכמה כשמדובר במכתב פיקטיבי שכולל תוכן שקרי, ואם הרשויות יתפסו אותו במעשיו, הוא עלול לשלם על כך בראשו, ובוודאי שמגיע לו תשלום הגון על העבודה והסיכון שהוא לוקח על עצמו.

אבי הבחור החמיץ פנים, ובחוסר רצון בולט הסיר מידו את שעון הזהב שקיבל לחתונתו, והניחו על שולחנו של הרופא, בהפטירו: "נו נו... אם אתה מתעקש לקחת ממני את שארית רכושי, קח לך את השעון הזה...".

עכשיו הרופא כבר נעלב. הוא גירש את האב ובנו בחמת זעם, והכריז כי גם אם יתנו לו מלוא ביתם כסף וזהב, הוא לא ייתן להם שום מכתב כדי לפטור את הילד מהצבא...

אותו אב עני לא ידע לשית עצות בנפשו, עד שלבסוף פנה אל הגר"ח סולובייצ'יק, ובקשתו בפיו שהרב יעזור לו לחלץ את בנו מהצבא מאחר והרופא שעוזר לכולם להיפטר מהצבא אינו מוכן לשותף פעולה במקרה הזה, וכאן סיפר האב לרבי חיים בריסקר את השתלשלות העניינים...

"אבי מורי זצ"ל קרא לי", סיפר הרב מבריסק זצ"ל לסבי הגרצ"ש גרוסברד, "ואמר לי שמאחר ויש לו היכרות עם הרופא הזה, הוא מבקש ממני שאני אגש לרופא, ואבקש בשמו של הרב סולובייצ'יק,

לסייע לבחור הזה ולהעניק לו את המכתב הנדרש בתמורה לתשלום המקובל".

הלך הרב מבריסק לרופא ואמר לו שהוא בא אליו בשליחות אביו, בענייניו של אותו בחור...

הרופא רק שמע את שמו של הבחור ומיד החל לכעוס ולצעוק שהוא לא מוכן לשמוע עוד אף מילה בעניין, וכי מנוי וגמור עמו שלא לשחרר את הבחור הזה מחובת הגיוס. יהיה מה שיהיה, הוא לא ייתן לבחור הזה את המכתב גם לא בתמורה לתשלום כפול ומכופל, לאחר שאביו של הבחור פגע כך בכבודו והציג אותו כאחרון השודדים...

"המתנתי עד שהרופא סיים לבטא את זעמו", סיפר הרב מבריסק, "וכשנרגע מדבריו אמרתי לו ברוגע. אכן, הצדק עמך. אביו של הבחור לא נהג כך כראוי ולא היה צריך לעשות זאת. הוא בהחלט פגע בכבודך, ויש לך זכות מלאה להימנע מלעזור לו אחרי שנהג כך בצורה כזאת פוגענית.

"אבל שמע נא, דוקטור נכבד, האם בגלל שהאבא הזה לא היה חכם גדול, והתנהג בצורה שאינה הולמת את כבודו של הרופא, בגלל זה אתה רוצה לגזור על בנו יחידו גורל אכזר שכזה? הרי הוא בחור ישיבה עדין, הוא לא יצליח להחזיק מעמד בין כל הקוזקים החזקים שם בצבא, הוא יהיה ללעג ולמרמס, הוא עלול להיהרג במלחמה והוריו יאבדו את כל עולמם, רק בגלל שפעם אחת אביו הכעיס אותך. אתה חושב שזה מחיר הולם שכדאי לגבות מאדם שטעה? ואכן הרופא הבין את העניין, נרגע מזעמו וניאות לחתום על המכתב הנדרש".

"אחרי שסיפר את הסיפור הזה, אמר הרב מבריסק לסבא: "אמור להם, למורים, שהם אכן צודקים. הצדק עמהם. אף אחד לא יכול להכריח אותם לעבוד חודשים שלמים בלי לקבל שכר. יש להם את כל הזכות שבעולם לשבות ממלאכתם כמחאה על כך שלא משלמים להם את משכורתם.

"אבל אני, הרב מבריסק, לא הבעתי הסכמה להקמת החינוך העצמאי. לא הייתי בין התומכים, וגם כעת איני אומר שאני תומך בחינוך העצמאי. אבל המורים צריכים להבין דבר אחד. אם הם משביתים את החינוך העצמאי, הם גורמים לביטול של רוב התורה הנלמדת בארץ ישראל. האם זה דבר שהם מוכנים לגרום לו, למרות שהם צודקים?".

אצל מי להתלונן?

"הרב מבריסק סיפר אז עוד כמה סיפורים שאותם ביקש לספר למורים כדי להמחיש בפניהם את חומרת העניין.

"בין היתר אמר על עיר מסוימת שהיו שם שמשים בבתי הכנסת, שהיו להם טענות מאוד חזקות על הגבאים של הקהילות שהתעמרו בהם והעניקו להם יחס לא ראוי, ולא שילמו את שכרם כנדרש חלף עבודתם אשר עבדו בבתי הכנסת.

"כשנכנסו הבולשביקים לעיר וכבשו אותה, מיהרו אותם שמשים להתייצב בפניהם כדי להתלונן על כך שהגבאים מתעמרים בהם.

"טוב שהגיע שלטון חדש כדי שיעשו פה סדר ויכריחו את הגבאים להתייחס לשמשים כראוי..." הם אמרו.

"וכי הטענות של השמשים לא היו צודקות", תהה הרב מבריסק, "ודאי שהם צדקו. הגבאים אכן לא נהגו בהם כראוי. אבל מה? כל אחד מבין לבד שהבולשביקים הם לא הכתובת הנכונה להפנות אליה תלונות מהסוג הזה, כי הם לא מעוניינים בטובת השמשים ולא בטובת הגבאים, הם רוצים לסגור את בתי הכנסת ולהחריב אותם.

"כך גם לגבי המורים של החינוך העצמאי שמנסים לפנות לגורמים חיצוניים שיעזרו להם מול הנהלת החינוך העצמאי, בגין משכורות שלא שולמו בזמן. בוודאי שהמורים צודקים, הטענה שלהם צודקת מאין כמוה, אבל למי הם פונים כדי שיפתור את הבעיה? למי שכל עצם קיומו של החינוך העצמאי ושל ציבור יראי ה', לצנינים בעיניו? "הוסיף הרב מבריסק מעשה נוסף שהיה אתו עצמו, כשהיה רבה של בריסק, אז החלה מלחמת העולם הראשונה להכות באירופה, מה שגרם למחסור בתרופות ולכך שהמחיר של התרופות הלך והאמיר בקצב מסחרר.

מתוקף תפקידו כרב העיר, היה רבינו הגר"ז אחראי גם על ה'מושב זקנים' של בריסק. יום אחד הגיע אליו הרופא הממונה על רפואת הקשישים בבית האבות, ואמר לרב שהתרופות הולכות ומתייקרות והנטל של המושב זקנים על קופת הקהילה הולך ונעשה יותר ויותר כבד.

"הרי מדובר על קשישים שלא יאריכו ימים", אמר הדוקטור, "אולי באמת צריכים לחסוך בהוצאות על תרופות, ואת הכסף ניקח כדי להעניק לצעירים שרעבים ללחם, וכך נשקיע את הכסף במקום שיניב תוצאות טובות יותר לאנשים שעוד יכולים לחיות שנים רבות..."

"אמר הרב מבריסק: השבתי לאותו רופא שאנחנו צריכים לעשות את שלנו, ומאחר ומושב הזקנים מוטל על הכתפיים שלנו, אנחנו נספק לזקנים תרופות בכל מחיר, כל עוד נוכל לשלם את המחיר, ולגבי הצעירים לה' הישועה, אין זה מתפקידנו לגזור מהקשישים את התרופות שלהם כדי לפרנס בכסף זה צעירים.

"השלים הרב את סיפור המעשה ואמר: ומה אתם חושבים שהיה? אותם קשישים האריכו ימים הרבה יותר מאותו רופא שחשב שמיותר להשקיע בהם כסף לתרופות..."

"עם הסיפור הזה השתמש מרן זצ"ל כמשל לנושא של החינוך העצמאי. וכי כדי לדאוג לפרנסת המורים מותר לבטל תורה מהילדים? הרי הילדים האלו עוד יאריכו ימים ויקימו משפחות ויצאו מהם דורי דורות, ומי יכול לקחת על עצמו את האחריות למנוע מהם לימוד תורה ולאפשר להם להסתובב ברחובות באפס מעש?

"ואכן, פעלו הדברים הללו את פעולתם, הדרשה שנשא סבא בפני המורים בשמו של הרב מבריסק חדרה ללבבות, השביתה בוטלה על אתר ומעולם לא יצאה אל הפועל. לא זו בלבד, אלא שמאז ועד כה, על אף שהתחלפו כבר מספר דורות של מורים ומנהלים, מעולם לא היתה שביתה בחינוך העצמאי, כי הדברים היוצאים מן הלב, נכנסו ללבבות, וקנו שביתה לנצח נצחים".

יום אחד בסתם יום של חול, אראה פתאום את הבן שלי ניגש לארון הספרים ולוקח את הגמרא ומעיין במשהו שפתאום חשב עליו...

לכל אחד יש חלומות ומאויים מעומק הלב, שבו הוא חולם שיום אחד הם יתגשמו כמובן שכולנו חולמים ורוצים חיים טובים ארוכים, בריאות, נחת ופרנסה טובה אבל יש את הדברים המיוחדים...

לי יש חלום מיוחד ומתפלל שזה יתגשם והנה בחלומי שמתגשם: יום אחד בסתם יום של חול, אראה פתאום את הבן שלי ניגש לארון הספרים ולוקח את הגמרא ומעיין במשהו שפתאום חשב עליו...

למה אני חולם על זה? כי ביום שחלומי יתגשם, אני אדע שהגמרא הקדושה נמצאת במחשבות לכו, אני אדע אז שיש לו 'גישמאק' ומתיקות התורה, ויש לו אחיזה בעומק הנפש עם תורתנו הקדושה..
כן זה החלום שלי... ואני מתפלל על זה...

אם גם לכם יש חלום שלבנכם יהיה 'גישמאק' בלימוד ויזכה למתיקות התורה, ארגון 'אחינו' זרוע החיזוק של 'דרשו' מזמין אתכם ליצור קשר ולקבל כלים ראשונים, וכך גם בנכם יזכה ל'גישמאק' ומתיקות התורה

התקשרו למוקד גישמאק 073-789-2310

המוקד פתוח כל ערב בין 7.30-10.30

סיפר חתנו הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג, שכאשר נולדה בתו הבכורה שהיא נכדתו הגדולה של רבינו, חיפש רבינו דרכים כיצד להודות לד' על החסד שעשה עמו. שבועות מספר קודם לכן נולד נכדו הראשון, אך מכיון שלא נתקנה ברכה לסבא בהולדת נכדו, מצא עצה, הוא השיג שני סוגי יינות ובירך על הסוג המשובח פחות בורא פרי הגפן וכשהובא היין המשובח יותר בירך ברכת "הטוב והמטיב" וכך בירך את הקב"ה בשם ומלכות והתכוון גם על הודאתו להשי"ת על כך שנעשה סבא

הנהגת הכרת הטוב שליוותה בכל דרכיו של מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל

"אלה המצות והמשפטים אשר צוה ד'" (במדבר ל"ו, י"ג)

כשהחלה מלחמת המפרץ בשנת תשנ"א והצורך העירקי סאדם חוסיין איים את אימויו להשמיד את ארץ ישראל בנשק כימי וארה"ב הודיעה על מלחמה נגדו, היה רבינו מודאג מאד ואף הצטרף עם הגר"ש אלישיב לקריאה על עצרת רבבות בכותל המערבי שבה השתתף עם עוד מגדולי הרבנים כאשר גיסו הגר"ש שבדרון עובר לפי התיבה.

ולמרות זאת מעיד נכדו הרה"ג רבי אהרן גולדברג שכאשר הגיעו ההצעות המגוחכות להתמגן מהנשק הכימי בסמרטוטים רטובים ולאטום הדלתות ברצועות דבק סלוטייפ, לא רצה לעשות כלום ואפילו מסכות מגן לא הלך לקחת.

לכן, מה מאד התפלא רבי אהרן כאשר ביום מן היום ביקשו רבינו להצטרף אליו בדרכו ללכת לקחת את המסכות שייצרו אז לבעלי זקנים. רבי אהרן תמה באזני רבנו, והלא סבא כלל לא רצה בשעתו ללכת לקחת, ומאי שנא עכשיו? אך רבינו אמר לו, אם לא תבוא אלך לבד. והסביר את פשר הליכתו לקחת את המסכה, באמרו, הלא הנציגים החרדים הפכו עולמות במטרה שהמדינה תייצר מסכות לבעלי זקנים ועכשיו ייצרו ובקשו לבוא לקחת, לא לקחת זו כפיות טובה! כשהלכנו רצה להכנס בעצמו, אך לבסוף הסכים לבקשתי שאני אכנס ואטול עבורו את המסכה, למרות שאמר אז: רציתי לעמוד בתור עם כולם שיראו שצריך לבוא לקחת.

ובחג הפורים כאשר הסתיימה המלחמה בניסים גדולים, כאשר מכל הטיילים (הקונבנציונליים) ששלחה עיראק לא מת איש (מלבד בודדים שמתו מפחד ובהלה) התבטא רבינו ואמר שאילו היו לנו היום חכמי כנסת הגדולה בוודאי היו כותבים לדורות את מסכת הניסים הפלאית שארעה עם כלל ישראל במלחמה זו.

יסוד מצות כיבוד אב ואם, כותב החינוך (מצוה ל"ג) הוא להשריש באדם את הכרת הטובה העצומה שהוא חייב להקב"ה. הנהגה זו

היתה בולטת מאד באורחותיו של רבינו, סיפר חתנו הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג, שכאשר נולדה בתו הבכורה שהיא נכדתו הגדולה של רבינו, חיפש רבינו דרכים כיצד להודות לד' על החסד שעשה עמו. שבועות מספר קודם לכן נולד נכדו הראשון, אך מכיון שלא נתקנה ברכה לסבא בהולדת נכדו, מצא עצה, הוא השיג שני סוגי יינות ובירך על הסוג המשובח פחות בורא פרי הגפן וכשהובא היין המשובח יותר בירך ברכת "הטוב והמטיב" (כפי שמובא בהלכה שו"ע או"ח קעה א') וכך בירך את הקב"ה בשם ומלכות והתכוון גם על הודאתו להשי"ת על כך שנעשה סבא.

והיה תמיד משנן שלמרות שמטבע ברכת "שהחיינו" נתקנה על עניינים מיוחדים ומסוימים בלבד, בכל זאת דעת לנבון נקל שבהזדמנות זו שהוא מודה להשי"ת על כך שהחיהו והגיעהו לאותו זמן, ראוי ונכון שיעלה על לבו כל הטובות והחסדים שגמלהו ד' ויכלול בהודאה זו הודאה גם עליהם, ובפרט על דברים שיש עליהם ספק ברכת שהחיינו, ופעם בליל ראשון דר"ה ניגש אליו אחד ממיודעיו שבמהלך השנה שחלפה הבריא והחלים, אחזו רבנו בידי וואמר לו ברגש רב, עומד אתה לקדש עתה על הכוס, ברך

איפוא בכוונה ובהתעוררות ברכת "שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה" שיש לה לגביך היום משמעות יתירה.

כמו כן היה מעורר שיש להישמר ממה שמורגל בפי הבריות שבסוף השנה כאשר מרבים באיחולים איש לרעהו שהשנה הבאה תהא טובה מהשנה החולפת ותכלה שנה וקללותיה, והעיר, שיש בכך משום כפיות טובה על כל מה שקיבלנו, ויש להיזהר מזה שלא להיות ח"ו כפויי טובתו של מקום, ואדרבה יש להודות על כל החסדים והטובות שהיו איתנו במשך השנה ולייחל שימשיכו גם הלאה. בענין זה העיר שלא טוב הדבר שעושין חלק ממדפיסי הלוחות לכתוב בסוף הלוח תכלה שנה וקללותיה, כי מה טעם יש בכתובת דבר זה שנה שלימה קודם לכן, ואין זה אלא כפיתחת פה לשטן.

חובה זו של הכרת טובה ליוותה אותו בכל דבר וענין. עד היכן הדברים מגיעים סיפרו בני המשפחה שדרכו היתה שכאשר היה עולה למונית, שהיה מתיישב ליד הנהג ומדבר איתו במשך הנסיעה. פעם תמחה בפניו ושאלוהו, הרי שילם לו כסף עבור הנסיעה, מדוע הוא טורח להתיישב לידו ולהתעניין בו? השיב רבינו: נהג זה עושה לי טובה גדולה, הוא הכניסני לרכבו ולקחני למחוז חפצי, האם העובדה שהוא מקבל כסף פוטרת אותי מהכרת טובה אליו? צורת ביטוי הכרת הטוב בעיניו היתה בהתעניינות בו, וכשהיה הנהג דתי וכל שכן כשראה שהוא מבין ענין, היה משמיע באזניו דברי תורה לפי רמתו.

אפילו כשהוצרך להביא בעל מלאכה לביתו היה מכיר בטובתו, מתעניין בשלומו ומאיר לו פנים באופן מיוחד באמרו: ומה בכך שהוא מקבל כסף הרי הוא מטיב איתי במה שאני צריך!

חפצא של הכרת הטוב

היו יהודים רבים שרבינו כיבדו במיוחד ולא הבינו על מה ולמה הוא חורג מגדרו ומכבדו ביותרת הכבוד, עד שנאמר להם שהוא מכיר להם טובה על שסייעו לו פעם בדרך כזו או אחרת או לצאצאיו, הרשימה היתה אמנם ארוכה מאד, אך הכרת הטוב היא חובה גמורה והוא הכיר בה היטב.

אחד מהם היה הרב יצחק חברוני (נשיא ישיבת חברון, תושב "שערי חסד") שסיפר שכאשר היה נכנס לבית הכנסת הגר"א השכונתי ורבינו נכח שם, היה מכבדו בקימה, וכששאלו פעם על מה ולמה הוא נוהג כן, נענה רבינו, הלא בני רבי ברוך לומד בכלל "משאת משה" של ישיבת חברון מיסודכם, ממילא אני מחוייב בהכרת הטוב.

אפילו כלפי תלמידיו חש הכרת טובה, ופעם אמר שלמעשה אנו היינו אמורים אפילו לשלם לתלמידים על הזכות שנתנו לנו להרביץ בפניהם תורה, אך מה נעשה שאנו צריכים לפרנס את בני ביתנו ואנו מקבלים על כך שכר, אבל על עצם הזכות, אין ספק כי אנו היינו צריכים לשלם להם על כך, ולא הם לנו על הלימוד שלנו איתם.

סיפר הרה"ג רבי יעקב גרשון ווייס: הזמנתי את הרב, לאירוסי בת הבכורה ואמר לי שאין לו זמן לבוא למסיבות אירוסין ואף לקרובי משפחה כבר איננו מגיע מטעם זה. לאחר מכן התקשר ואמר שהחליט בכל זאת להשתתף, וזאת משני טעמים. קודם כל הסביר מדוע זו אצלו שמחה מיוחדת מסיבה מסויימת, ובנוסף לכך משום הכרת הטוב על שאני מסיעו מביתו לישיבה כל ערב יום כפור לפני הדלקת הנרות מה שרוך בקושי מיוחד.

אכן, היתה לו לרבינו הכרת הטוב מיוחדת לאלו שהסיעו אותו. מספר הג"ר יצחק דרוי שכמה פעמים שהתלווה לרבינו שמעו מכנה את הנהג "המנהיג" וכאשר הנהג היה אומר לו, אני בסך הכל נהג, היה משכנעו ואומר לו, הרי אנחנו יושבים ברכבך, ואתה ממש מנהיג אותנו.

פעם יצא רבינו מתפילת מנחה ב"שערי חסד" ובחוף המתינה לו קבוצת תלמידי חכמים מעיירת לייקווד שבארה"ב. תוך כדי שיחה נכנסו עימו לרכב שהיה עמם על מנת להסיעו לביתו. אך כאשר בקשו לסגור את דלת הרכב, עצר רבינו בעדם ואמר להם, אני נוסע רק עם מנהיגי הקבוע. ולאחר יצא מרכבם אל רכב נהגו הקבוע, אף שכידוע היתה זו דרך קצרה מאד עד ביתו הסמוך. פעם כששהה בימי בין הזמנים למנוחה בבית תלמידו הג"ר שמריהו ברזילי בבני ברק ולאחר מכן השיבו בנו רבי אהרן ברכבו לירושלים. באמצע הדרך אירעה תקלה ברכבו והוא הזעיק עזרה ורבינו יצא את הרכב. נהגי הרכבים שראו את רבינו עומד על אם הדרך נעצרו והציעו לקחתו, אך רבינו סרב ואמר שהוא נוסע רק עם מי שלקחו. רק לאחר שהנהג עצמו שכנעו שישע עם אחרים, בפרט שמיהר למסור שיעור בירושלים, ולמרות זאת עשה זאת רק כשברר היטב שלנהג לא תהיה שום קפי"א ואז הסכים שיקחוהו.

כך מספר גם הג"ר אליעזר טורק רב קהל פרושים במודיעין עילית: ליויתי פעם את רבינו ואחד המתפללים זירז את השני שיחזיק ביד רבינו לעזרו. אחר כמה דקות עזב רבינו את ידו והעבירה לילד אחר, לפליאת הילד הבהיר רבינו: "הילד הזה יש לו קביעות לסייע לי בדרך, יש אליו הכרת הטוב!".

עד שאני מגיע הביתה אני משועבד לו!

הרב מיכאל שון (ר"מ בישיבת "אור שמח") לקח את רבינו כש עשרה שנה מהישיבה ב"בית וגן" ל"שערי חסד" בימי חמישי. בנסיעה זו ליבן עם רבינו מאות פסקים שהרב שון הזדרז לרשום בתום הנסיעה. מובן מאליו שראה גם את גאונות המידות של רבינו. יום אחד שאל רבינו את הרב שון אם בתו תוכל להצטרף לנסיעה, ענה הרב שון, בבקשה. התיישרה הבת מאחור ורבינו ישב ליד הנהג כהרגלו. בדרך באחת ההפוגות בשאלותיו של הרב שון, פנתה הבת ואמרה לרבינו: אבא, אתה יודע שיש צורך בדבר פלוני (משהו בענייני המשפחה) נענה רבינו ואמר לבתו: מלכה, את הרי רואה שאני נוסע כעת עם הרב שון, עד שאני מגיע הביתה אני משועבד לו ואינני יכול לעסוק בשום דבר פרטי.

(מתוך הספר 'גאון ישראל')

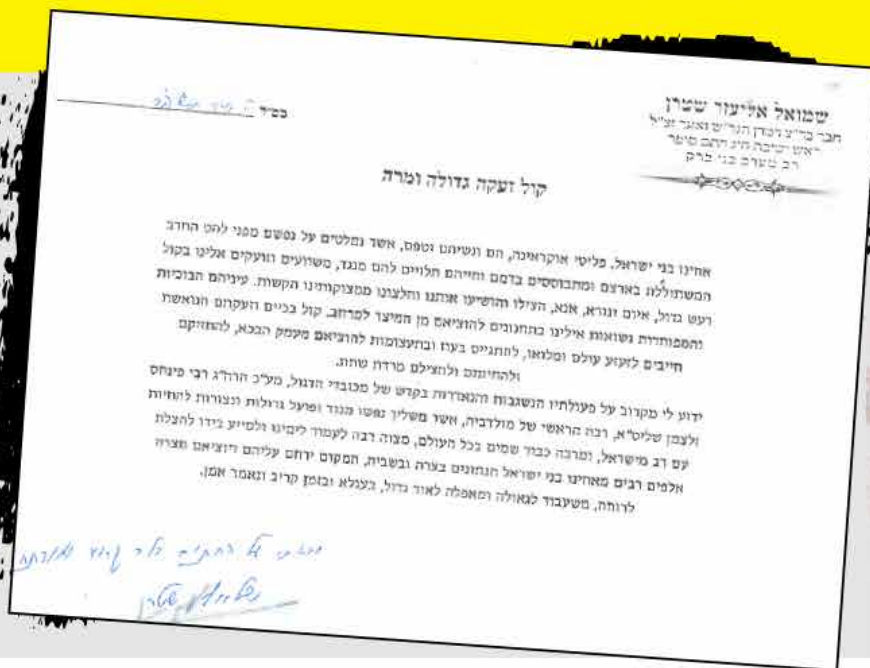

שלא נאמר ידינו לא

פיקוח

קריאת עמזד ההזרעה מרן

בכל אופני התרומה חובה לציין:
עבור פליטי אוקראינה במולדובה קרן 6704

שפכו את הדם הזה

נפש כפשזמן

זגד שי"א שטרן שליט"א

**עבוד אלפי פליטי חרב חסרי כל אשר נעו
ונדו מארץ אוקראינה החרבה
והג"ר פנחס זלצמן שליט"א
דואג להצלתם ולהחיותם במולדובה**

1800-39-47-47

משהגעתי בתפלת שמונה עשרה לברכת 'אתה חונן', נפתח לבי בפתע פתאום; פרץ דמעות אדיר ניגר מעיני ללא הפוגה! בכיתי ובכיתי שם בפינת בית הכנסת, מעולם לא חוויתי חוויה שכזו, ומעולם לא בכיתי בכי שכזה! עמדתי שם, בברכת 'אתה חונן' בלבד בערך כשלושת רבעי השעה כשציבור המתפללים כבר מזמן סיים את תפילתו והתפזר איש-איש לביתו

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א מתוך טיב המעשיות על כוחה של תפילה

"כי בעיר מקלטו ישב עד מות הפהן הגדל ואחרי מות הפהן הגדל
ישוב הרצח אל ארץ אחרת" (במדבר ל"ה, כ"ח)

בפרשתנו למדנו "כוחה של תפילה", ששנינו במסכת מכות (דף יא
ע"א): "אמותיהם של כהנים גדולים מספקות להן ולרוצחים בעיר
מקלט] מחיה וכסות, כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו" עד כאן.
מבואר כוחה הגדול של תפילה, שרוצח פשוט ונבזה, יכול לפעול
בתפילתו להמית את הכהן הגדול שבישראל

שמעתי עובדה אחת נפלאה בטיב כוחה של תפילה.
באחת מהישיבות קטנות החשובות שבירושלים, ישב בחור אחד
בן טובים, שמשום מה לא הצליח בתלמודו, מוחו היה סתום ושכלו
קלוש, ושום לימוד לא נקלט בראשו.

אך רצונו היה עז. הוא ניסה את כוחו שוב ושוב, ללא הצלחה,
כישרונותיו החלשים לא קידמוהו לשום הישג ממשי בלימודיו, ועל
אף היותו בחור ירא שמים, נעים הליכות, ובעל מידות טובות, לא
עלה תלמודו בידו.

אחד מהר"מים הטובים שבישיבה נקשר מאד בנפש בחור זה,
והשקיע בו עבודה יתירה. לאחר גמר השיעור ישב עמו מדי יום
ושינן עמו כמה פעמים את הגמרא עם התוספות וכו', אבל גם לאחר
השיעור הפרטי המיוחד, לא נקלט בראשו אף לא תוספות אחד על
בוריו, שלא לדבר על המפרשים הרבים שנאמרו במהלך השיעור.

מגיד השיעור המסור היה אובד עצות. זוהי תופעה נדירה למדי, שכן
על פי רוב מי שמשקיע ומתייגע בתלמודו הרי הוא מתעלה ומצליח,
ואילו הבחור הנחמד דנן, על אף התמדתו ויגיעתו בעקביות, אינו
עולה ואינו מתעלה בתורתו כלום.

לאחר רוב מאמצים שלא נשאו פרי, החליט מגיד השיעור לנסוע עם
הבחור אל מרן הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל (שליט"א) בבני ברק,
ולבקש עצה וברכה בדבר.

מצאו להם אפוא הרב ותלמידו יום מתאים, שלא על חשבון לימודי
הישיבה, ונסעו לבני ברק, בהגיעם לבית הרב ונקראו אל הקודש פנימה,
פתח מגיד השיעור בשבחו של הבחור הניצב עמו, בתפילותיו ובהליכותיו

וביראת שמים שלו, אבל משום מה אין תלמודו עולה בידו כלל!
התחייך רבי חיים למשמע השאלה, ואמר: "כנראה צריך קצת יותר
יגיעת התורה! שאין התורה נקנית אלא בעמל וביגיעה קשה!"
אמר מגיד השיעור, שיכול הוא להעיד מקרוב, שהרבה יגע אותו
בחור ומנסה בכל כוחו, אך הראש חלש, והוא אינו מצליח לקלוט
ולהבין!

פנה רבי חיים אל הבחור, ושאלו ברוב חיבה: "האם הנך מתפלל
ומבקש על הצלחת התורה?"
"בודאי!" ענה הבחור, "תמיד בוכה אני ומבקש בדבר, אבל לצערי
עדין לא נענית".

"תקבל על עצמך להתפלל תמיד תפילה בציבור, ושלא להפסיד
תפילה בציבור במסירות נפש!" חתם רבי חיים את השיחה, וברכם
לשלום.

השנים יצאו משתאים, מה קשורה כאן התפילה בציבור? ומה ענין
מסירות נפש להתפלל בציבור להצלחת התורה? מה גם שהיה
אותו בחור מקפיד מדי יום ביומו על תפילה בציבור בהיכל הישיבה
הקדושה, ומעולם לא החסיר תפילה בישיבה, ולא הבין בשביל מה
צריך על כך "מסירות נפש".

ברם עם כל חוסר ההבנה, פקודת רבו שמרה רוחו. קיבל על עצמו

הרב עמד נפעם, כאינו מאמין למראה עיניו: "אתה הוא ה'בעל מחבר'? הרי רק לפני שנים מספר, בהיותך כאן בישיבה קטנה, לא הבנת כמעט כלום! תוספות אחד לא הצלחתי להכניס בראשך על בוריו, וכיצד התחולל שנוי אדיר שכזה מקצה לקצה?"

היחידה בשעה זו למצוא מנין למעריב, היא בבית הכנסת הגדול שבשכונת 'זכרון משה' במרכז העיר.

אך כיצד מגיעים עתה לזכרון משה? התחבורה הציבורית כבר מזמן אינה פועלת!

החלטתי, שלאור הקבלה שקיבלתי על עצמי, מוכרח אני לכל הפחות לעשות השתדלות בדבר.

יצאתי אפוא מן הבית, והרחקתי לכת עד כביש רמות המרכזי [שדרות גולדה], בנסיון למצוא אולי 'טרמפ' שיקח אותי לזכרון משה. אך הכביש היה כמעט ריק, מכוניות בודדות שחלפו על פני, שעטו ביעף, ולא עצרו כלל.

לאחר זמן רב של המתנה בקור הירושלמי, החלטתי שאני נשאר להמתין כאן עוד עשר דקות; אם עד עשר דקות מוצא אני דרך להגיע לזכרון משה הרי טוב, ואם לאו הריני חוזר הביתה, ובליט ברירה אתפלל הפעם ביחידות, וההכרח לא יגונה!

כעבור שבע וחצי דקות בדיוק נעצרת על ידי מכונית, ובתוכה יושב יהודי ירא שמים שהכרתי משכונתנו, ושואל אותי בחביבות: "להיכן?"

"לזכרון משה", ענית.

"טוב מאוד!" אמר האיש, "גם פני מועדות לתפילת מעריב בזכרון משה!"

ראיתי בכך הארה טובה מן השמים, והמשכנו בדרכנו.

משהגענו לבית הכנסת כבר המתינו שם חמשה אנשים שעדיין לא התפללו, יושבים ומצפים למנין שיתאסף, איתנו יחדו היו כבר עתה שבעה אנשים, ועדיין חסרו שלושה למנין.

חלק מהאנשים, בראותם כי אין מנין רצו ללכת לביתם, אך הוא ביקש והתחנן מכולם להמתין עוד מעט, כי מוכרח הוא להתפלל בציבור!

אותו בחור בקבלה גמורה, שלא לוותר בשום אופן על תפילה בציבור, אף במסירות נפש!

חלפו ימים, והבחור סיים את חוק לימודיו בישיבה קטנה, והתקבל לאחת הישיבות גדולות הטובות ביותר, הודות ליראתו ולנועם הליכותיו.

לאחר כמה שנים, הופיע יום אחד הבחור היקר לביקור בישיבה קטנה בה למד בנערותו כנהוג, ונכנס לחדרו של אותו מגיד שעור, שהיה קשור אליו בעבותות אהבה תמיד.

מגיד השיעור שמח לקראתו. להפתעתו, מניח הבחור לפניו על השולחן, קונטרס נאה "חידושי תורה במסכת יבמות". משעלעל הרב מעט בעמודי הקונטרס, מצאו מלא וגדוש בחכמה ועמקות נפלאה, ומלבד הבהירות וההסברה היפה בהצעת הדברים, ניכר גם במחבר כוח חידוש נדיר, כתלמיד חכם מפולג!

ברוב התפעלותו מן הקונטרס, שאל: "מי הוא הרב המחבר של זה הקונטרס? זה כנראה תלמיד חכם חשוב ביותר!"

הבחור לא הבין את השאלה, "מה זאת אומרת מי? הלא אני כתבתי וערכתי אותו בסיעתא דשמיא מרובה, ובשביל כך באתי הנה אל מגיד השיעור היקר, להגיש בפניו את פרי בכורי, כיון שידעתי עבודתו הגדולה שהשקיע בי להצלחתי, וחשבתי שבוודאי ישמח לראות בפירות עמלו!"

הרב עמד נפעם, כאינו מאמין למראה עיניו: "אתה הוא ה'בעל מחבר'? הרי רק לפני שנים מספר, בהיותך כאן בישיבה קטנה, לא הבנת כמעט כלום! תוספות אחד לא הצלחתי להכניס בראשך על בוריו, וכיצד התחולל שנוי אדיר שכזה מקצה לקצה?"

בחיוך צופן סוד פתח הבחור, וסיפר לפני הרב דברים כהווייתם:

בתחילת לימודי בישיבה גדולה לא הבנתי כמעט כלום, כהרגלי מימים ימימה... במהלך השיעורים יכולתי רק להביט בקנאה בחברי העולים ומתגדלים בתורתם מדי יום ביומו, ואילו אני תקוע במדרגת תורת כמעט כשל ילד בחיידר...

לקראת סוף הזמן יצאה הישיבה לנסיעה, לתפילת יום כיפור קטן במירון יצ"ו ולשאר המקומות הקדושים שבגליל. היה זה ביום חמישי, ערב ראש חודש מוקדם.

הטיול נמשך עד שעה מאוחרת בלילה. כשחזרתי לביתי שבשכונת רמות בירושלים, היתה השעה מאוחרת מאד. ישבתי עם הורי ושוחחתי עמהם בניחותא על חוויות הנסיעה ולא שמתי לב כלל שמחוגי השעון מתקדמים ומתקדמים... לפתע תפסתי את עצמי בבהלה: עדיין לא התפללתי מעריב!

מחוגי השעון הראו על השעה 1.30 בלילה!

זכרתי היטב את הקבלה שקיבלתי על עצמי, על פי הוראת מרן הגאון רבי חיים (שליט"א) שלא לוותר על תפילה בציבור בשום אופן, אבל לא ידעתי מה ניתן לעשות עתה בשעה שכזו.

בכל שכונת רמות, על כל בתי כנסיותיה הרבים, לא ניתן למצוא מנין לתפלת מעריב בשעה אחת ושלושים אחר חצות. האפשרות

לחדרו. הוא הוציא את הגמרא הקדושה, והחל לומד בחשק רב והתלהבות עצומה. מכיון שזכה לחוש ערבות מתיקות התורה, היה חבל לו על כל רגע של ביטול תורה שיורד לטמיון! הכל זרח והאיר לו באור מופלא רום מעלה.

כך ישב בחדרו ולמד כל אותו יום ששי בלי הפסק, עד שהגיעה שבת המלכה ופרשה כנפיה על פני תבל. אז סגר את הגמרא הקדושה מחמד נפשו, ויצא אל בית הכנסת לתפילת קבלת שבת וערבית של שבת. לאחר התפילה חזר עם אביו לסעודת שבת קודש, שהיתה מלאה שמחה ואושר עצום לכל בני המשפחה כולה. הוא רומם את השבת וקדושתה למעלה עליונה ונשגבה.

לאחר הסעודה פנה אליו אביו בבקשה, שהגיעה העת לפרוש למיטתו ולישון מעט, שזה כבר למעלה מיממה וחצי שלא נתן תנומה לעפעפיו, לאחר שבמשך כל יום חמישי היה בנסיעה, ובליל ששי וכל היום שלאחריו ישב רכון על תלמודו.

אמר הבחור: "אלמד נא עוד מעט... ואחר כך אלך לישון."

אך אותו מעט נמשך כל אותו ליל שבת עד שהגיע זמן קריאת שמע של שחרית! הוא הרגיש שהוא נמשך ונדבק יותר ויותר באור של התורה הקדושה, ולא היה מסוגל לעזוב תלמודו מרוב שקיקה ותשוקה.

בשחרית של שבת התלווה עם אביו לבית הכנסת לתפילה, ולאחריה לסעודת שבת מלאה זמירות בשמחה עצומה!

לאחר הסעודה כבר ראה בו אביו, שהוא מותש וחלוש, והכריחו להיכנס תכף למיטתו, ולישון כדי צרכו!

מאותו היום נפתחו לו שערי אורה, שערי תורה, ונעשה מתמיד עצום, תלמיד חכם מופלג בהבנה עמוקה ובסברא ישרה בכל דבר, וזכה להתעלות עצומה בכתרה של תורה!

ללמדך כוחה העצום של התפילה, שבכוחה לפעול גדולות ונצורות, אף בדברים היוצאים מדרך הטבע ממש, ובפרט התפילה בציבור שמקובלת ביותר. כשזוכה למסירות נפש בתפילתו, ומשקיע בה יותר מן ההכרח, הרי מובטח הוא שתפילתו תתקבל ברחמים וברצון לפני אדון כל!

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

בשעה שלוש בלילה היה, ברוך השם, מנין שלם! תיכף החלה תפילת ערבית, בשעות האחרונות של הלילה.

"עבורי" מספר הבחור, "היתה זו תפילה מיוחדת במינה, מיד מתחילה הרגשתי ששגורה תפילתי בפי, התפללתי ברגש ובכוונה רבה מילה במילה.

"אולם משהגעתי בתפילת שמונה עשרה לברכת 'אתה חונן', נפתח לבי בפתע פתאום; פרץ דמעות אדיר ניגר מעיני ללא הפוגה! בכיתי ובכיתי שם בפנינת בית הכנסת, מעולם לא חוויתי חוויה שכזו, ומעולם לא בכיתי בכי שכזה!

"עמדתי שם בפניתי בברכת 'אתה חונן' בלבד בערך כשלושת רבעי השעה כשציבור המתפללים כבר מזמן סיים את תפילתו והתפזר איש-איש לביתו. "יצאתי מתפילה זו כאיש אחר לגמרי, והרגשתי ככריה חדשה ומחודשת!"

הואיל והיתה כבר השעה סמוכה לותיקין, ודרך חזרה לביתו עדיין לא היתה לפניו, החליט הבחור להישאר בבית הכנסת ולהמתין עד אור הבוקר.

בינתיים הוא שלף גמרא סנהדרין מן הארון, והחל ללמוד בה. והנה, להפתעתו העצומה הוא החל פתאום קולט ומבין! בבת אחת נפתח לו הראש! הוא חש בלימודו טעם מתוק וערב עד מאד, כפי שמעולם לא הרגיש, הכל האיר וזרח בפניו! בפעם הראשונה בחייו הוא קרא מלים בתוספות, והבין את עומק משמעותם! כך נמשך לו הלימוד תוספות אחר תוספות, והכל נהיר ובהיר במוחו ובלביו!

הוא היה בשמחה עצומה, על הישועה הגדולה שעשה ה' עמו!

וכך ניגש מתוך הכנה דרבה לתפלת שחרית, שהיתה בהתרגשות גדולה ובבכיות עצומות. כשהגיע לברכת 'אהבה רבה' ליבו נפתח כאולם, וכל נפשו השתפכה לפני ה': "אבינו אב הרחמן, המרחם, רחם עלינו, ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל וכו', והאר עינינו בתורתך..." שוב כשהגיע לברכת 'אתה חונן' הוא געה בבכי נורא. הוא עמד כך בברכה זו זמן ארוך מאד, עד שהבכיות של מעריב של אתמול לא היו אלא כמשל לעומת שחרית זו!

לאחר תפילת שחרית, חזר לביתו, סעד פת שחרית, ונכנס תכף

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייו

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

באחד ממסעותי לחו"ל, הגעתי לביתו של יהודי אמיד, אוהב תורה, והוא עצמו תלמיד חכם מופלג, הגאון רבי אהרן דרייזין, שטחתי בפניו את מפעלות התורה, וביקשתי עזרה כספית הרב דרייזין העניק תרומה כספית, אבל אז הוא הפתיע אותי: "אותי מעניין להשקיע בעיקר במסכת סוכה!", הוא אמר. אני התלהבתי מאוד, הרי הסיפור ההוא עוד חקוק לי בעצמות

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי, עם צרור סיפורים ועובדות המכינים אותנו לימי בין הזמנים, ועל הסיפור מאחורי הקלעים של הפרויקט המיוחד ללימוד מסכת סוכה

אליעזר (לייזר) רוט

ימי בין הזמנים מתקרבים בצעדי ענק, ורבבות אלפי בחורי החמד, תלמידי הישיבות הקדושות, שבים לבתיהם לנפוש מעמלם, עמל התורה, ולאגור כוחות מחודשים לקראת זמן 'אלול' הבא עלינו לטובה. מטבע הדברים, כשאדם יוצא מהמסגרת הקבועה שלו, העקרונות שלו וההרגלים שלו עומדים למבחן. אם במהלך השנה מבחינתו אין בכלל מקום לשאלה אם הוא יאמר קריאת שמע בזמנה או חלילה יבטל מצוות עשה מן התורה. אבל כשמגיעים ימים של יציאה מהשגרה, זה כבר הופך למאבק יומיומי...

חושבני שאין צורך ולבאר אודות הניסיונות הבאים בימי בין הזמנים, והדברים ברורים גלויים וידועים לכל מי שעיניו בראשו ושלא מסיט את מבטו מלהתבונן בנגעי עצמו.

אבל מאחר ואנו מצויים תחת הרושם העז של ימי בין המצרים והאבלות על חורבן בית תפארתנו, אני רוצה לחדד את הנקודה הזאת, שכדאי לזכור כשמגיעים ימי בין הזמנים.

הגמרא במסכת סנהדרין דף צו, אומרת דבר נורא ואיום. הגמרא מתארת שם באריכות את הפעולות של נבזראדן רב הטבחים, האיש שהחריב את בית המקדש ושרף את היכל ה', אין ספק שהוא עשה את אחת העוולות הגדולות בהיסטוריה בכמות הרציחות שרצח ועולה על כולנה החרבת בית המקדש.

עד היום, אלפיים שנה אחרי, אנחנו עדיין מתאבלים ומקוננים מרה על אותו חורבן. זה הרי דבר נורא ואיום, לא היה בהיסטוריה כזה פשע שנצרב בזיכרון התודעה של אומה שלמה, המתאבלת על האסון הנורא הזה במשך אלפיים שנה, אנשים לא מסתפרים, לא מתחננים, לא מתרחצים, לא קונים בגדים חדשים, במשך שבועות שלמים מדי שנה, וכל זאת בגלל הפשעים הנוראיים של נבזראדן.

מספרת הגמרא, שאחרי שהוא החריב את בית המקדש, גבהה דעתו. הוא התגאה במועשיו... אתם יודעים מי אני? אני נבזראדן, האיש שהצליח להחריב את בית המקדש, תל תלפיות, אותו בית מקדש שבו נעשו עשרה ניסים בקביעות - הוא לא הצליח לעמוד בפני...

אומרת הגמרא: "נפקא בת קלא ואמרה ליה עמא קטילא קטלת היכלא קליא קליא קימחא טחינא טחינת".

בלשון הקודש: יצאה בת קול ואמרה לו, לנבזראדן, עם הרוג הרגת! היכל שרוף שרפת! קמח טחון טחנת!

אתה לא עשית כלום! אתה כמו אותו שוטה מהסיפור הידוע של המגיד רבי שלום שבדרון שמספר על האיש שעמד בכניסה לירושלים וכיוון את התנועה, במשך שנים, עד שהתברר לו שמעל הראש שלו יש מערכת רמזורים, ואף אחד מהנהגים לא מסתכל עליו בכלל.

גם נבזראדן הוא הרים את היד כדי להכות בשער שממילא עמד ליפול. הוא הדליק אש כדי לשרוף את הבית שממילא היה עולה באש באותו רגע בדיוק. המעשים של נבזראדן לא חוללו שום שינוי! כלום! אם הוא לא היה נולד בכלל, זה לא היה משנה שום דבר בהיסטוריה של עם ישראל. הוא סתם שוטה שעמד שם בדיוק בזמן כי האירועים היו צריכים להתנהל...

לעומת זאת, בחור שהולך בימי בין הזמנים לטיול, וברגע של ניסיון לא מצליח להתגבר על עצמו ונכשל, הוא באותו זמן פוגם בעולמות העליונים, הוא מחריב ומקלקל עולמות שלמים. כך מובא בספרים הקדושים. אלו דיבורים חריפים, ולא באנו לכאן כדי להטיף ולעשות לציבור 'מרה שחורה', אלא רק כדי לתת לעצמנו תזכורת קטנה לפני

ימי בין הזמנים, שנדע כמה חשובים המעשים שלנו בשמים, וכמה אנחנו יכולים ברגע אחד לבנות עולמות נצח, או להיפך חס וחלילה.

בכלל לא שאלה...

כשמדברים על 'בין הזמנים', איני יכול שלא להיזכר בסיפור הנפלא שאירע עם יהודי אחד שבא לפני מרן החזון איש, ובפיו שאלה מאוד קשה. הוא היה אברך כולל משכמו ומעלה, אדם עם גישה מאוד מיוחדת לאנשים, יש לו יכולת לכבוש לבבות ולסלול מסילות ללב שומעיו, לצערו הוא נאלץ לעזוב את הכולל ולשלוח ידו בעסקי פרנסה, וכעת הוצעו בפניו שתי הצעות מאוד חשובות.

הצעה אחת שהוגשה לפתחו היתה להתמנות לתפקיד בכיר ברבנות הראשית. הימים היו ימי הבראשית של המדינה, והוצע לו להתמנות לאחראי על מחלקת הכשרות. הוא, בכישוריו וביכולותיו הגבוהות, התבקש להשתלט על כל המערך הזה שאז עוד היה בחיתוליו, למסד אותו, לקבוע נהלים וסדרי עבודה, ולהעמיד את הכשרות בארץ ישראל על תילה.

מנגד, הוצעה לו משרד הרבה פחות נוצצת, אבל גם היא משרה חשובה מאוד: להיות משגיח בשיבה קטנה...

ההתלבטות שלו לא היתה גדולה. הרי ברור שכשרות של כל יהודי ארץ ישראל חשובה יותר מלהיות משגיח בשיבה אחת בודדת. לא כך? מה גם שכאן מדובר בבחורים שממילא לומדים בשיבה, ואם לא הוא, יהיה משגיח אחר שיעשה את העבודה כראוי. לעומת זאת, נושא הכשרות מקרטע, כבר כמה שנים שמנסים לסדר את העניינים השונים, ומחפשים איש ניהול מוצלח שיעמיד את הכשרות על תילה. לא זו אף זו, הרי מרן החזון איש השקיע את כל כולו בנושא הכשרות. הוא היה מזוהה מאוד עם כל הנושא של המצוות התלויות בארץ, תרומות ומעשרות, חלה, ערלה, שביעית, נטע רבעי. הרי ברור שהחזון איש יעדיף את התחום הזה.

אבל לגודל הפתעתו של השואל, אצל החזון איש השאלה לא היתה כל כך פשוטה. החזון איש אמר שהוא חייב לברר איזה פרט אחד לפני שהוא עונה לשאלה הזאת. ומה היה אותו פרט?

"אמור נא", פנה החזון איש אל השואל, "האם לפי דעתך, אתה תהיה משגיח בעל השפעה על הבחורים? אתה תוכל לגרום לפחות לבחור אחד מהישיבה ללמוד גם בימי בין הזמנים, כשהוא אינו תחת השגחתך? האם על ידי השיחות שלך אתה חושב שתמצא מסילות ללבו של אחד הבחורים שיעשה זאת???"

נענה אותו יהודי ואמר שהוא חושב שעם כושר ההסברה והיכולות הרטוריות שלו, הוא די בטוח שהוא יצליח לגרום ליותר מבחור אחד ללמוד בבין הזמנים. אולי לשני בחורים אולי חמישה, זה תלוי כמובן מי יהיו הבחורים הללו, אבל כן, בוודאי שלפחות על בחור אחד יוכל להשפיע בצורה כזאת שהבחור ילמד גם בימי בין הזמנים...

נהרו פניו של החזון איש והוא השיב לאותו יהודי: "אם כך אתה צודק, באמת אין כאן שאלה בכלל. בוודאי שאתה צריך לקבל על עצמך את המשרה בשיבה ולהיות המשגיח. בחור אחד שילמד גם בבין הזמנים, זה יותר חשוב מהכל!!!".

והאמת, שהלימוד בימי בין הזמנים, במידת מה, הוא חושב הרבה יותר מהלימוד בזמן עצמו, כי כשבחור לומד בלי שיש עליו עול של משגיח וישיבה, בלי שהוא נתון תחת לחץ חברתי, אלא לומד כי הוא רוצה ללמוד תורה, כי הוא נהנה ללמוד תורה ובגלל שהוא מפחד להתרחק מהתורה הקדושה - הלימוד הזה הוא לימוד חשוב מאין כמוהו, ואולי לכך כיוונו באמת דבריו של מרן החזון איש. הרעיון הוא לא רק שהבחור ילמד בזמן שאף אחד לא מכריח אותו, זה כשלעצמו שווה הון תועפות, כי זה בעצם פרט המלמד על הכלל, אם אתה לומד בזמנים המועטים שבהם אתה לא חייב ללמוד, זה מראה שגם כשאתה כן חייב, ושיש עליך לחץ חברתי וכדו', אתה לומד לא רק בגלל הלחץ והחייב, אלא בגלל שאתה רוצה להיות קשור אל הקדוש ברוך הוא ואל התורה הקדושה.

כיצד מחלקין

מעבר לאמור, גם הנקודה הזאת של הלימוד בזמן שיש פחות לומדי תורה, חשוב מאוד. וראינו שמובא בספרים שיש עניין ללמוד דווקא במסכתות שלא מרבים ללמוד בהן ובזמנים שלא מרבים ללמוד בהם. ידוע המעשה עם אביו של ה'אבני נזר' מסוכטשוב זצ"ל, שזכה לכן גדול כזה, בזכות שפעם עסק בתורה ביום הפורים בזמן שלא היה אף אחד נוסף שלמד, ובזכות כך זכה לכן שהאיר את העולם בתורתו ובקדושתו.

והאמת שההיגיון בזה מאוד פשוט ומאוד ברור, כי הרי הגמרא אומרת שכל העולם כולו אינו ניזון אלא בשביל חנינא בני. כלומר, כל הקיום של העולם הוא בזכות לומדי התורה, וככל שמספר הלומדים קטן יותר, כך כל אחד מאלו שכן לומדים, מחזיק באותו רגע נתח גדול יותר מהקיום של כדור הארץ, על כתפיו.

פעם שאלו קונדיטור מאוד מוכשר, איך הוא מחלק את העוגה... "ביקשו ממך להכין עוגה עגולה ליום הולדת, הכנת עוגה לתפארת, קומות על גבי קומות, קרם פטיסייר משולב עם קרם צ'יטו, הוא בוזק פלחי אוכמניות עם נגיעות אננס הודי משובח ועליהם ציפוי שוקלד בלגי מומס עם גבשישי סוכר מעורבבים באגוזי ברזיל טחונים בריחיים מאבן גיר מסורתית.

"הכנת את העוגה הכי מפוארת והכי יוקרתית. לאחר מכן החלפת את הבגדים למדי קונדיטור חדשים ומבהיקים והגעת למסיבת יום הולדת סולידית ויוקרתית עם מספר מוזמנים מצומצם.

"לכמה חלקים תחלק את העוגה הנפלאה שלך???" כמה פרוסות אתה מוציא מהעוגה???"

הקונדיטור חוכך בדעתו לפני שיענה את התשובה המפתיעה שלו... "זה תלוי", הוא יגיך כדי לייצר מתח בקהל.

ואז הוא מפיל את הפצצה...

"זה תלוי כמה אנשים משתתפים במסיבה".

"אם במסיבה יש שמונה אנשים, אני אפרוס את העוגה לשמיניות, אם במסיבה יש 16, הפרוסות תהיינה דקות יותר, ואם יש רק ארבעה, העוגה תתחלק לארבעה רבעים..."

ובכן, ברור שלא צריכים ללמוד 12 שנה בבית ספר למצוינות קולינרית כדי לדעת שאפשר לחלק את העוגה בהתאם למספר המשתתפים במסיבת יום ההולדת. אבל זאת רק משל לעניין שדיברנו עליו. אם מספר הלומדים פוחת בימי בין הזמנים, זה בדיוק הזמן הטוב ביותר להרבות בלימוד תורה, כי אתה מרוויח ברגע אחד זכויות עצומות בקיום העולם, מה שבאמצע הזמן אתה צריך להתאמץ במשך מספר שבועות כדי להגיע לזה.

משאל תחתיה

לסיום, אני רוצה להכניס תוכן מעשי לדיבורים הללו, שאנחנו מדברים על זה שצריך להרבות בתורה בימי בין הזמנים.

אבל כמובן שגם זה חייב לבוא עם סיפור...

זה קרה לפני כמה עשרות שנים. למדתי אז בישיבת קרלין הליטאית בבני ברק. למדנו מסכת סוכה, ואחד הבחורים בישיבה חיבב את המסכת הזאת באופן יוצא מן הכלל. הוא למד אותה ישר והפוך, חזר עליה שוב ושוב, עד שידעה אותה על בוריה, וגם אז היה חוזר עליה מדי פעם.

לימים קרה מה שקרה, והבחור הזה למרבה הצער נפלט ממסגרת ישיבתית ומעולם התורה. וכעבור זמן קצר הוא עבר לארה"ב ונעלם לנו מהחיים... עברו שנים, ופתאום אני שומע מישהו קורא בשמי. הסתובבתי ואותו בחור שאז כבר היה גבר בוגר עומד מולי, כשהוא נראה כבן תורה לכל דבר.

הופתעתי מאוד, ושאלתי אותו איך זה קרה. מי הצליח להשפיע עליו ולהחזיר אותו לחיק עולם התורה?

השיב לי הבחור תשובה מפתיעה...

"הייתי בארה"ב ונקלעתי איכשהו לברוקלין. ראיתי שם יהודים חרדים, והסתכלתי עליהם מהצד, אני לא קשור לזה. אני כבר נמצא בעולם אחר לגמרי.

"דבר אחד טוב זכרתי מבני ברק, שאתה אף פעם לא צריך לדאוג מזה שאין לך מים לשתייה. בכל רחוב יש כמה בתי כנסת, אתה יכול להיכנס, לשתות ולהמשיך הלאה...

"הייתי צמא, נכנסתי לבית כנסת קטן שהיה בדיוק ליד, וכדי להגיע לכיור הייתי צריך לחצות את בית הכנסת לצד השני. היום שם כמה אנשים בודדים שהסתכלו בתמיהה על הגוי הזה שנכנס לבית הכנסת בכזה ביטחון וניגש לשתות מים, אבל הם לא אמרו לי כלום ואני עשיתי את עצמי כאילו אני לא שם לב אליהם.

"פתחתי את הברז, שתיתי, ובדרך החוצה פתאום ראיתי על השולחן מסכת סוכה...

"הרגשתי שגעגועים עזים עולים וצפים בי. לא יכולתי להתאפק. התישבתי על יד השולחן, והתחלתי לקרוא, "רק את המשנה הראשונה", הבטחתי לעצמי... "סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה..."

"האותיות רצו לנגד עיני, קראתי במהירות דף ועוד דף, זכרתי הכל, לא הייתי צריך להתאמץ כדי להבין. הדפים היו שגורים על לשוני, הרגשתי שאני בבית. תחושה נעימה מאוד השתלטה עלי,

ולא הצלחתי להתנתק מהמסכת האהובה עלי, במשך ארבע שעות תמימות, עד שסיימתי אותה מקצה לקצה!!!

"אין לי מושג מה היה באותן ארבע שעות. אולי התפללו שם מנחה וערבית? אני בכלל לא שמתי לב לכלום. הייתי שקוע במסכת האהובה עלי, ואני מתאר לעצמי שהיהודים שישבו שם היו בהלם כבד כשהם ראו את ה'גוי' הזה מעיין במסכת סוכה. כנראה שבהמשך הם כבר הבינו שאני לא כזה גוי כמו שאני נראה...

"אחרי אותו הדבר, לא יכולתי לחזור לסורי. מאותו ערב שיניתי בחדות את אורחות חיי, וכעבור זמן קצר שבתי לארץ, וחזרתי לחיות כבן ישיבה לכל דבר."

הלכה למעשה

הקשר המופלא הזה של חבר נעורי עם מסכת סוכה, ממש מצא חן בעיני. מאז ששמעתי ממנו את אותו סיפור, הרגשתי גם אני קשר מיוחד למסכת הזאת. הסיפור המסתתר בין דפיה קסם לי. הלוואי שלכל אחד מאתנו יהיה את החלק הזה בתורה שהוא קשור בו עד כדי כך, שהוא יכול למשוך אותו מעמקי השאול ולהחזיר אותו באחת אל חיי תורה ומצוות.

עברו עוד כמה שנים טובות, ובאחד ממסעותי לחו"ל בענייני ציבור, הגעתי לביתו של יהודי אמיד, אוהב תורה, תומך תורה והוא עצמו תלמיד חכם מופלג, הגאון רבי אהרן דרייזין, שטחתי בפניו את פעלי וביקשתי עזרה כספית במפעלות התורה, ובמיוחד לארגון 'תורת' שזכיתי לייסד, ושבו נבחרים אלפים רבים על דפי גמרא בתוכניות לימוד שונות.

"הרב דרייזין כמובן העניק תרומה כספית, אבל אז הוא הפתיע אותי: "אותי מעניין להשקיע בעיקר במסכת סוכה!", הוא אמר.

אני התלהבתי מאוד, ואמרתי לו, "גם אני מצטרף להנ"ל", הרי הסיפור ההוא עוד חקוק לי בעצמות, הרב דרייזין לא האריך בדיבורים, הוא גייס לעניין שני יהודים נוספים תומכי תורה מידידיו, רבי דוד גרינברגר ור' יוסי קורנרייך, וכך הקמנו מיזם ענק של לימוד מסכת סוכה.

במיזם הזה, במסגרת ארגון 'תורת', מצטרפים מדי שנה אלפי בחורי ישיבות וגם אברכים, ולומדים מסכת סוכה מ'ט"ו באב' ועד חודש תשרי.

הלומדים מתקשרים לטלפון שמספרו: 073-383-8380 ומדווחים על ההתקדמות שלהם בלימוד המסכת, וכן אפשר לעדכן גם במכשירי 'קהילות' שבבתי הכנסת, וזוכים בפרסים יקרי ערך.

וכאן אני רוצה לנצל את הבמה הנפלאה הזאת, כדי לעשות פרסום לעניין, וקורא לכל בחור או אברך. רבותי, ימי בין הזמנים נועדו כדי שנאגור כוחות ונחליף אווירה, אבל לא כדי שנתנתק חלילה מהתורה, בואו והצטרפו לתוכנית לימוד מסכת סוכה, והאמינו לי שכל חג הסוכות שלכם יראה אחרת לגמרי אחרי הכנה כזאת מיוחדת ומלאת שמחה של לימוד התורה. השנה נזכה בעזרת ה' לקיים 'שמחת בחגך', בהידור רב, ולוואי שנזכה לאכול מן הזבחים ולהקריב את פרי החג בירושלים עיר הקודש ברינה ובצהלה.

מעבר לקו, מתן הרים את הטלפון, הלו? מי זה? מיד הבנתי שהמספר שלי כבר לא שמור אצלו ועניתי בחשש, זה אני ישראל מהשיעורים של הרב... לפני כמה שנים, אתה זוכר אותי? שקט מעבר לקו. לקחתי אותך כמה פעמים לישיבה של הרב.... אתה לא זוכר? מעבר לקו כבר נשמעה תזוזה, אחרי כמה שניות הוא התחיל לדבר בתקיפות כזו, הרב, מה קורה לך? אתה נורמאלי? האמת שנבהלתי, לא היה זכור לי שסיימנו באיזה קצר או משהו, מתן לא וויתר, איך אתה שואל אותי שאלות כאלו? ממש כבר לא הבנתי מה הוא רוצה.

סיפור אמיתי שחוויתי ממסעות החיזוק והקירוב בארגון אחינו

מאת: הרב ישראל היימן

"אלה מסעי בני ישראל" (במדבר ל"ג, א')

הניחו תפילין, דיברו עם הרבנים והפעילים שיחות עמוקות בכל עניני העולם בהם השתדלנו להעביר השקפה תורנית נכונה, הם גם שיחקו ואכלו קצת, השתעממו ואפילו רבו ביניהם, בקיצור תעסוקה נאותה לחופש הגדול.

עשרות ואולי מאות נערים עברו שם במהלך החופש, עם קבוצה לא גדולה אבל מספיק משמעותית הצלחנו ליצור קשר בר קיימא, הם העמיקו חקור, השתתפו בשיעורים בעקביות, הניצוץ שבתוכם התלקח למדורת בית המוקד.

הם היו הגרעין, איתנו החלטנו אחרי תקופה בה הפעילות נמשכה הרבה מעבר לחודשיים של החופש הגדול, לפתוח ישיבה, כן ממש ישיבה, סדר א' וסדר ב', עיון ובקיאות, שיחות מוסר ושבתות, להזכירכם, מדובר על נערים שעד לפני חודשים ספורים לא ידעו אם רבינו תם הוא שר החוץ של זימבבואה או ציפור מיערות סקנדינביה...

הייתה לי הזכות במהלך שנות פעילותי בארגון 'אחינו', זרוע החיזוק שע"י מעצמת התורה 'דרשו' להיות שותף להרבה מאד פעילויות הקשורות בקירוב רחוקים וקרובים.

הרבה מאד ראיתי במהלך השנים, סיפורים אין סוף מכל הגוונים והסוגים, לא הרבה מהם הותירו בי חותם ורושם כמו הסיפור הבא אותו אני נושא על לוח ליבי ויצא לי לא פעם לספר אותו בפורומים שונים של פעילים ואנשי חינוך.

לאחר מחשבה, אין פורום יותר מוצלח, אין איסוף גדול כל כך של אנשי חינוך ופעילים כמו הבמה המכובדת והענקית הזו של "לקראת שבת", כל מי שקורא את החוברת הזו הוא איש חינוך, הוא פעיל, כל אחד בביתו, כל אחד לעצמו, מחנך ומקרב, את אנשי ביתו, את ילדיו, והאמת, בראש ובראשונה אנו פעילי קירוב של עצמנו, והסיפור הבא, שהוא אמיתי לחלוטין על כל פרטיו, ימחיש לכל אחד מאיתנו את העוצמה שיש לכל אחד מאיתנו ביד ובעיקר בפה.

אחת מהתקופות הזכורות לי לטוב במיוחד כתקופה פוריה בשדה קירוב הרחוקים היא התקופה בה זכיתי לפעול באחת מהערים הדרומיות, כשנקראנו לשם על ידי רשת הקירוב והמדרשיות המקומית, היינו חמישה פעילים, פתחנו שם את מה שקראנו 'ישיבת החופש', כפעילות משותפת מטעם רשת המדרשיות שהייתה ועודנה פעילה שם בעיר, בגיבוי שלנו, צוות ארגון 'אחינו'.

חודשיים עמוסים של עבודה מאומצת ומלאת סיפוק עברו עלינו, הנערים שמוצאים את עצמם משתעממים לעייפה בימים הארוכים של החופש הגדול נענו בהמוניהם וכל יום הגיעו לאולם המתנ"ס אותו העמידה לרשותנו העירייה, כארבעים נערים ששהו במקום שעות ארוכות, הם שמעו שיעורי תורה בגמרא הלכה ומוסר,

מובן מאד שכעת הפעילות התחילה להתרחב מחוץ לשיבה, נשארתי יחד עם עוד פעיל נוסף להמשיך את הפעילות הברוכה סביב השיבה שב"ה תפסה תאוצה עם צוות מקומי איכותי, כשהפעילות התמקדה ברשת המדרשיות בעיר ובמושבים שסביבה, ליצור קשר, להתחבר עם נערים, להביא עוד ועוד לפתחה של השיבה לראות ולהתרשם.

למי שחושב שאלו חיים קלים, כנראה אין לו מושג מהי פעילות קירוב, זוהי עבודת נמלים של יצירת קשרי אמון עם נערים ולפעמים עם הוריהם, זה ימים שבועות וחודשים בהם אתה משקיע את כל כולך בקבוצות גדולות שמתוכם אולי שניים או שלושה הם בכלל פוטנציאלים ללכת לשיבה.

היינו מגיעים אחרי למעלה משעה נסיעה לעיר בשעות אחר הצהריים המוקדמות וחוזרים הביתה סחוטים לקראת חצות לילה, היו ימים בהם העברתי יחד עם ידידי הפעיל הנוסף שאיתי, למעלה מעשרה שיעורים ושיחות בנושאים שונים ביום אחד, בשיבה ובמדרשיות בעיר ובסביבתה, בעבודה מאומצת שב"ה נשאה פירות רבים.

פעילות שהייתה אמורה להיות חודשיים נמשכה לשנתיים עמוסות וגדושות שמילאו אותנו סיפוק רב, במהלך השנתיים הכרנו מאות רבות של נערים ובחורים לצד פעילים ואנשי קירוב נמרצים, בסיומם של שנתיים אלו כשהשיבה כבר עומדת על רגליה הרוחניות והגשמיות, נקראנו על ידי ארגון אחינו להעתיק את ההצלחה לעיר אחרת במרכז הארץ, בתחושות מעורבות עזבנו את העיר הדרומית הרחוקה, השארנו שם זיכרונות וחוויות, אבל כדרכם של פעילי קירוב הסתכלנו רק קדימה, הלאה אל הפעילות הבאה.

כמעט שלש שנים עברו, בהם כף רגלי לא דרכה באותה עיר רחוקה, פעילויות אחרונות משכחות את הראשונות, אולי לא משכחות אבל וודאי שלא נותנות זמן מיותר ללכת לבקר שם...

בערב בהיר אחד 'צנחת' שם בחזרה, הייתי צריך להחזיר נערים שבאו להתארח באחת משיבות הקירוב בהם לימדתי, לאותה עיר מרוחקת אחרי כמה ימים בהם הם טבלו במימי הדעת בשיבה.

בשעת ערב מאוחרת החזרתי אותם לביתם ומשם סרתי אל השטיבלעך לתפילת ערבית, נהנתי לחזור אל המקומות והרחובות המוכרים, כמעט בכל רחוב שם יש לי זיכרון, בכל פינה יש לי סיפור. ביציאה מהתפילה פגשתי במנהל של רשת המדרשיות המקומית, שמחננו אחד לקראת השני ושיחה לבבית נקשרה בינינו, בסיומה הוא ביקש ממני לחזור קצת אל המדרשיות והשיעורים, הרבה זמן אין לי, אמרתי לו, אבל מידי פעם כשיש לי אפשרות, אם תסדר כמה מדרשיות שיהיה אפשר לרכז כמה שיעורים בבת אחת אולי באמת אני יתאמץ וירד לסיבוב בעיר.

בוא נקבע עכשיו, הוא איתגר אותי, מתי נראה לך שיש לך יום פנוי, נסדר את העניין.

סיכמנו על יום בשבוע שלאחר מכן, דיברנו על שתי מדרשיות בהם היינו פעילים במיוחד, שגם כיום, כמעט שלוש שנים אחרי, עדיין יש שם נערים שעוד היו בתקופה שלנו שהם יבאו חברים ובע"ה יהיו

שיעורים גדולים.

למעשה באותו יום בו קבענו, לא הצלחתי להשיג את המנהל, רק ממש כשהתחלתי להפליג ברכבי דרומה הוא חזר אלי מלא בהתנצלויות על העומס שהיה לו בדיוק היום, הוא לא זכר מכלום, לא עדכן אף אחד, תבוא ונסתדר בעזרת ה', הוא אומר לי.

למעשה כאן מתחיל הסיפור.

עצרתי בכביש שש והחלטתי שאני לא יכול לרדת לדרום בלי שאף אחד יודע על זה, אם הוא לא הודיע לאף אחד, לפחות אני אנסה, חיפשתי וגם מצאתי כמה מספרים שעוד היו שמורים לי בטלפון של נערים מהתקופה ההיא, ניסיתי להתקשר למתן, נער יקר שאמנם היה לנו קשר תקופה מאד קצרה אבל הקשר היה מאד איכותי, התחברנו מאד עד כדי שחשבת שאחרי שלוש שנים הוא אמור עוד ליזכור ולרצות לעזור לי.

מעבר לקו מתן הרים את הטלפון, הלו? מי זה? מיד הבנתי שהמספר שלי כבר לא שמור אצלו וענתי בחשש, זה אני ישראל מהשיעורים של הרב... לפני כמה שנים, אתה זוכר אותי? שקט מעבר לקו.

לקחתי אותך כמה פעמים לשיבה של הרב.... אתה לא זוכר? מעבר לקו כבר נשמעה תזוזה, אחרי כמה שניות הוא התחיל לדבר בתקיפות כזו, הרב, מה קורה לך? אתה נורמאלי? האמת שנבלתי, לא היה זכור לי שסיימנו באיזה קצר או משהו, מתן לא וויתר, איך אתה שואל אותי שאלות כאלו? ממש כבר לא הבנתי מה הוא רוצה. שאני לא אזכור אותך? אתה שואל אם אני זוכר?... אתה יודע שאני מניח תפילין עד היום בזכותך?! אני עובד כרב מלצרים באולם בעיר ולא זו בלי לשאול את משגיח הכשרות, הדמות הרבנית היחידה שאני מכיר, כל שאלה בהלכה שיש לי, מתן לא נרגע, אני זוכר, הוא ממשיך, בוודאי שאני זוכר, איך אני יכול לשכוח, את הגמרה ההיא על ההלכות של פורים שלמדנו, נו איך קוראים למסכת הזו? מסכת מגילה, אני מצליח להשחיל.

את כל מה שלמדנו אז אני זוכר, עד היום אני שומר שבת תפילין ומתפלל כל יום בזכות אותה תקופה.

הייתי בהלם מוחלט, אבל השיחה הזו הייתה רק קדימון למה שחיכה לי באותו ערב, כשנחתתי למדרשיה שכמובן אף אחד בה לא ידע מי אני ושאני אמור להגיע, היה שם רק נער אחד מאלו שהיו בזמני, הוא שמח לקראתי ועד מהירה התחלנו יחד לעשות טלפונים לכל החברים הישנים.

סדרת הטלפונים הזו גרמה לי זעזוע עמוק, לא היה נער אחד אפילו שלא זכר אותי, ממרחק של שלוש שנים, נערים צעירים ומלאי תהפוכות חיים, והם זכרו, כולם, אחד לאחד, זה את הסוגיות שלמדנו, אלו את ההלכות ששיננו יחד, ההוא מזכיר לי סיפור ישן שסיפרתי להם ומדווח על כך שהמסר מלווה אותו עד היום, אחד שהיה לי וויכוח נוקב איתו על ציצית וחשיבותה סיפר שעד היום הוא הולך בין חבריו החילונים עם הציצית בגאווה לעין כל והיא שומרת עליו גשמית ורוחנית,

הייתי בהלם מוחלט, זה התפרץ לי בפנים, בקושי הצלחתי להעביר

הראיתי לבן שלי את החדר בו ישבו הרבנים לפני שייכנסו לאולם, מכאן ייכנס מרן שר התורה, שיזה היה האירוע האחרון בו השתתף, העליתי אותו על הבמה שיראה מקרוב את ההכנות לאירוע, ועוד ועוד. חזרנו למקום שלנו, ופתאום הכתה בי ההכרה שבעצם אני בכלל לא שייך לפה

שיחה מרתקת עם הרב גדעון מוסיקנסקי והרב מנדל אקער, עובדים בכירים ב'דרשו', שמספרים על הלימוד המשותף ב'דף היומי בהלכה' בשעות משתנות ועם קביעות מופלאה

אליעזר (לייזר) רוט

זה קרה ביום שני כ"א סיוון, בשעות הערב. שמחת החתונה לבני הזוג אברהם ורחל מוסיקנסקי, באולם 'עטרת פרידמן' באלעד. היתה זו חתונה ליטאית לכל דבר ועניין, מסגנון האירוע וההגשה, דרך הרכב התזמורת והזמר, ועד אחרון המוזמנים. והנה פורץ אבי החתן, הרב גדעון מוסיקנסקי את המעגל, רץ לירכתי האולם, וגורר איתו את ידידו הרב מנדל אקער אל תוך המעגל. כולם פותחים עיניים בתמיהה. מה לאברך הליטאי-ארגנטינאי מקריית ספר, ולחסידי רחמסטריווקא מביתר עילית?

ובכן, השניים לומדים מדי ערב בחברותא, את 'הדף היומי בהלכה', וזאת הסיבה לכך שהם רוקדים בכזאת שמחה מתפרצת במרכזו של המעגל.

למעשה, הם מכירים מהעבודה המשותפת במשרדי 'דרשו'. הרב מנדל אקער הוא יועץ מס שעובד ממנהלי החשבונות של הארגון, והרב גדעון מוסיקנסקי הוא מנהל מחלקת הוידאו, שמנצח ביד רמה על הצילום, העריכה והפרסום של עשרות רבות של שיעורי וידאו מדי שבוע בפלטפורמות הפרסום הדיגיטליות של הארגון.

מדובר בשיעורים בלשון הקודש, באידיש, באנגלית, בספרדית, צרפתית, בדף היומי בבלי, בדף היומי בהלכה, פרשת שבוע, מסרי חיזוק יומיים ועוד ועוד.

האמת, שמאז משבר הקורונה, כשהעבודה עברה אל הבתים, הרב מוסיקנסקי נשאר לעבוד מביתו שבמודיעין עילית. הוא מבקר במשרד רק מעת לעת, לפי הצורך. את הזמן שהיה צריך לבזבז על הנסיעות הוא משקיע כדי להספיק ללמוד עם חברותא או לצפות בעוד שיעור משיעורי 'דרשו', להם הוא מאזין בהנאה מרובה, וגם עורך ומתקן תוך כדי שהצופים אחריו יוכלו לקבל דבר מוגמר ומסודר בצורת הגשה נאותה.

"זה היה באירוע הגדול של סיום 'הדף היומי בהלכה' בהיכלי 'ארנה' בירושלים", אומר הרב אקער בשיחה עם 'לקראת שבת'. ישבנו שם, זה לצד זה, יחד עם עובדים רבים אחרים ב'דרשו', ושמחנו בשמחת התורה.

"חשבת לעצמי, איזה מן דבר זה שאני שמח בשמחה של אחרים ולא מנסה לקחת בה חלק. החלטתי לחפש חברותא ללימוד קבוע

ב'דף היומי בהלכה', כי מהניסיונות הקודמים למדתי שבלי חברותא זה לא מחזיק מעמד לאורך שנים".

הרב מוסיקנסקי מספר איך זה קרה מהצד שלו...

"ברוך ה' זכיתי לעבוד ב'דרשו'. אני מודה כל בוקר וכל ערב לקב"ה שזיכה אותי לכך. יש אנשים שעובדים באותו מקצוע ועושים דברים אחרים לגמרי, אני זוכה לעבוד, להתפרנס ותוך כדי ללמוד! אני כל היום מקשיב לשיעורים. יש לך עבודה יותר נחמדה ונעימה מזה??? "מי שמכיר יודע שהעבודה ב'דרשו' זה לא סתם עבודה. אנחנו כמו משפחה. יש לנו קשר מאוד חזק, וההנהלה גם דואגת לטפח אותו עם אירועי גיבוש וכינוסים שאנחנו עושים מדי פעם, במיוחד לפני שיש אירוע כמו סיום הש"ס או סיום 'דף היומי' או לפני בין הזמנים וכדו', כשצריכים לאחד את הכוחות ולצלוח ביחד את האתגר הבא. "לכן אין זה פלא שכשמגיע אירוע של 'דרשו', אנחנו כולנו מתרגשים, ובמיוחד בסיום 'הדף היומי בהלכה' שהוא כל כולו 'דרשו', מהמסד ועד הטפחות.

"באתי מוקדם לאירוע, יחד עם הבן שלי. אני אמרתי שאני לא צריך כרטיס 'וי איי פי' או 'סדרן' וכדו'. אני רוצה לשבת במקום, להתחזק וליהנות, אבל בפועל, כשהגעתי לשטח כבר ביקשו ממני לעזור פה ושם, ונסחפתי לעשייה".

"לפעמים זה תוך כדי חתונה או שמחה משפחתית אחרת, יורדים לרכב ומתקשרים לחברותא, לפעמים זה קורה שעה או שתיים אחרי חצות הלילה, אנחנו שנינו אנשים עם סדר יום די גמיש, והזמן של הלימוד משתנה מזום ליום, אבל דבר אחד לא משתנה: את השיעור אנחנו לומדים כל יום באדיקות רבה, ומאוד משתדלים שלא לוותר עליו אף פעם".

מעניין לציין שגם הרב אקער וגם הרב מוסיקנסקי מדווחים על עניין מיוחד בלימוד דווקא עם אדם שמגיע מרקע אחר: "זה שאנחנו שונים מאוד האחד מהשני, שסגנון החיים שלנו, החינוך שקיבלנו והרקע שלנו שונים לחלוטין זה מזה, לא רק שזה לא מקשה עלינו ללמוד ביחד, אלא ההיפך, אנחנו משלימים זה את זה, כל אחד מביא איתו את המטען הרוחני שלו, וביחד אנחנו לומדים ונהנים מאוד לראות איך אותה הלכה יכולה לבוא לידי ביטוי בדברים שונים כל כך, ובמקומות שונים כל כך".

נקודה נוספת מעניינת שהם מתמקדים בה זו גם ההשפעה מסביב. "כשאני לומד עם הרב מוסיקנסקי, כל הבית שלי בעסק הזה", אומר לנו הרב אקער. "הילדים באים לשבת ליד השולחן ומקשיבים, אשתי באה לקפל את הכביסה בסלון כדי להטות אוזן, זה משפיע על כל הבית".

"אבל אני רוצה לספר סיפור מאוד יפה שאירע עמי באחרונה: פגשתי חבר ותיק, ושמתי לב שהוא התחיל ללבוש ציצית צמר. תמיד הוא היה נוהג ללבוש ציצית מבד לבן, ועכשיו הוא עבר לציצית צמר... "אמרתי לו שזה מאוד יפה לו, וכל הכבוד על המעבר לציצית המהודרת יותר, והוא השיב לי מיניה וביה: "זה אתה אשם בזה!".

"לא הבנתי על מה הוא מדבר, אני לא הערתי לו מעולם על הציצית שלו, ואין לי שום מושג למה הוא חושב שאני גרמתי לו להחליף לציצית צמר... ואז הוא ענה לי בפשטות: "אתה זוכר שעזרת לי להשיג כרטיס לאירוע הסיום של 'הדף היומי בהלכה'???", ובכן, איך אפשר לשכוח? כל כך הרבה אנשים ביקשו כרטיסים כאילו שיש לי דרך להשיג להם, אבל ברגע האחרון אני נכנסתי לאולם כעובד, ואת הכרטיס שלי נתתי לו.

"הגעתי לאירוע", הוא מספר, "התרגשתי כל כך, זה היה ממש מחזק ומרגש, ואז חשבתי לעצמי... מה זה הדבר הזה שאתה ככה שמח לך בשמחה של אחרים? למה שלא תלמד גם אתה 'דף היומי בהלכה'... "מאז אני לומד כל יום 'דף היומי בהלכה', וזה משפיע עלי. כשלמדו הלכות ציצית ראיתי שהמשנה ברורה כותב במפורש שעם ציצית צמר אפשר לקיים מצוות עשה מדאורייתא לפי כל הדעות מה שאין כן בציצית שעשויה מבדים אחרים. באותו רגע החלטתי שאני מחליף את הציצית שלי לציצית צמר, כי יש לי אפשרות להרוויח בכל רגע מצוות עשה מדאורייתא ובמשך שנים אני מוותר עליה מבלי להבין את המשמעות של הוויתור, פשוט, כי עד עכשיו לא למדתי הלכות ציצית במשנה ברורה".

"הנה לנו אדם שלישי שהיה באותו המעמד יחד אתנו, וגם הוא הרגיש את אותה הרגשה. אותו חבר הצליח להשפיע על חבר נוסף ללמוד איתו בחברותא מדי יום והרי כאן השפעה על 4 אנשים. אתה

"האמת, התרגשתי מאוד. כל אירוע של כבוד התורה מרגש אותי, כל אירוע של 'דרשו' מרגש אותי, וכשזה מגיע במשולב, זה בכלל יוצא דופן. לראות את האולם מלא וגדוש באנשים שלמדו את כל המשנה ברורה מצד לצד, לראות את חתני הסיום שיושבים על הפרקט, מאות חתנים שנבחנו על כל המשנה ברורה מצד לצד, זה מרגש ומיוחד מאוד.

"לקחתי את הבן שלי לסיור. זה היה קצת מצחיק, כי בכל השערים עמדו שומרים ולא נתנו לעבור ממתחם למתחם, אבל בגלל שאני ממשפחת 'דרשו', באתי עם כזה ביטחון עצמי והם אפילו לא העזו לבקש ממני להציג איזה תג או משהו...

"הראיתי לבן שלי את החדר בו ישבו הרבנים לפני שייכנסו לאולם, מכאן ייכנס מרן שר התורה, שזה היה האירוע האחרון בו השתתף, העליתי אותו על הבמה שיראה מקרוב את ההכנות לאירוע, ועוד ועוד. ראיתי את מגידי השיעורים מגיעים, והתרגשתי שאני מקנא בהם קנאה עזה. איזו זכות יש להם לזכות ככה את הרבים.

"חזרנו למקום שלנו, התיישבתי שם, לא הרחק מידיד הרב מנדל אקער, ופתאום הכתה בי ההכרה שבעצם אני בכלל לא שייך לפה. "מה אתה עושה פה?", שאלתי את עצמי. "אתה חוגג את הסיום של אחרים. ואיפה אתה היית בשנים הללו? למה אתה לא למדת משנה ברורה מצד לצד. מה החכמה לעודד אחרים לעשות זאת אם אתה עצמך לא חלק מזה???

"חשבתי שאני עוד שניה משאיר את הבן שלי לבד, וחוזר הביתה. ירדה עלי מן הרגשה כזאת של כישלון והפסד צורב. ניסיתי להרגיע את עצמי שאני הרי ערכתי את כל השיעורים באידיש ובעברית ובשפות נוספות, ויש לי חלק בלימוד, מה גם שאני הקשבתי בעצמי לרוב השיעורים, אבל זה לא מספיק, זה הרי לא כמו לפתוח ספר וללמוד בפנים...

"ההרגשה שלי היתה כמו הלך ההולך במדבר, הוא עייף, צמא ורעב, והנה הוא רואה לפניו אילן צומח ואמת המים עוברת תחתיו פירותיו נראים כל כך מתוקים ועסיסיים, אבל כשהוא מתקרב הוא מבין שזה היה 'פאטה מורגנה', אשליה אחת גדולה, אין מעיין ולא אילן ולא פירות ולא צל. הוא נשאר רעב וצמא וחסר כל...

"הרמתי את העיניים שלי לעבר ידיד הרב אקער, ובאותו רגע גם הוא הרים את העיניים אלי. שנינו שאלנו זה את זה, ממש ביחד: אתה רוצה ללמוד איתי חברותא כל יום 'דף היומי בהלכה'...?"

"חשבתי לנצל את המעמד ולבקש ממנו אולי שידאג לי לאיזה שיפור בתנאי השכר אם הוא רוצה שאני אלמד איתו", צוחק הרב מוסיקנסקי, אבל כמובן שלא איחרנו לסכם על לימוד.

אתה אשם!

"מאז אנחנו לומדים 'דף היומי בהלכה'...", הם מספרים ביחד, "כל ערב, אנחנו מתקשרים זה לזה, לפעמים יש קצת משחקי 'חתול ועכבר' עד ששנינו יכולים, ואז יושבים ללמוד במשך חצי שעה ואפילו שלושת רבעי שעה, את הדף היומי בהלכה של אותו יום.

הייתי אז אברך צעיר. הוא משחזר שמונה עשרה שנים אחורה. חבר מהישיבה שהכיר אותי כאחד שאוהב להספיק ללמוד הרבה מסכתות מעבר למה שלומדים בישיבה הציע לי להצטרף למסגרת החדשה שהוקמה אז. בתחילה הצטרפתי רק בתור ניסיון לראות האם המסגרת הזאת אכן מתאימה לי מכיוון שבכלל לא למדתי לפני זה בקצב ובסדר ה'דף היומי'

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחרים על כל הש"ס

הרה"ג מרדכי וינבך שליט"א

המסכם הוא בתוך קצב הלימוד הרגיל ולא בין הזמנים וכדומה, וגם אין הפסקה מהמבחנים החודשיים אין לי הרבה זמן להתכונן אליו, כך שרק בשבוע שבין המבחן החודשי למבחן המסכם אני חוזר בסדר ג' על הדפים הראשונים שלפני 4 חודשים כמה שאני מספיק ואני ניגש למבחן. אכן משתף הוא בגילוי לב, הציונים במבחן זה בדרך כלל קצת יותר נמוכים מאשר במבחנים החודשיים ובמבחני קנין ש"ס.

איך אתה מתכונן למבחני קניין ש"ס?

ברוך השם, נשמע הוא בקול רוגש. ימי בין הזמנים גם בחודש ניסן וגם בחודש תשרי מפונה מכל הסדרים האחרים כשכולו מוקדש להכנה הגדולה לקראת המבחנים הייחודיים והכוללים במסגרת 'קניין ש"ס'. כמובן, מבקש הוא לציין, שבמבחנים הגדולים יותר, של אלף חמש מאות או אלפיים דף אני כבר לא מספיק ומצליח לשנן על כל החומר.

למעשה, אני מסדר לעצמי את המסכתות בהם אני פחות שולט וזוכר, שאני מרגיש שחסר לי הבקיאות בזה ואותם אני חוזר מיד. בהמשך, אני עובר על המסכתות בהם אני מרגיש יותר בבית, כאלו שגם הכנתי לעצמי סיכומים, כשכך בשילוב הסיכומים האישיים החזרה מהירה הרבה יותר עד שאני מצליח לפעמים לחזור 70-

המשך בעמוד 31

הרה"ח אהרן כהן

הקנין הולך ומתחמם כשהיעד הולך וגובר. הפעם הכוונה לחברי מסגרת 'קניין ש"ס' שבימים אלו ההולכים ומתכוננים לקראת המבחן החמישי בה יזכו לעמוד בכור המבחן בסיום חודש תשרי הבעל"ט על למעלה מאלף דפי גמרא.

לצד אלו המיוחדים חובה וזכות הוא להזכיר ולהעלות על נס את אלפי-אלפי הנבחרים החודשיים הזוכים בקביעות ובעקביות ללמוד ולשנן ולהיבחן בכל חודש על הלימוד החודשי. לצורך כך פנינו לשיחה עם הרה"ג מרדכי וינבך שליט"א מחשובי הנבחרים ברכסים הזוכה כבר כשמונה עשרה להיבחן מדי חודש ב'דרשו' ואף להימנות על לגיונו של מלך חברי מסגרת 'קניין ש"ס' לשמוע ולהחכים על סדרי לימודיו בדרך לידיעת הש"ס.

מתי התחלת ולמה?

הייתי אז אברך צעיר. נשמע הוא משחזר שמונה עשרה שנים אחורה. חבר מהישיבה שהכיר אותי כאחד שאוהב להספיק ללמוד הרבה מסכתות מעבר למה שלומדים בישיבה הציע לי להצטרף למסגרת החדשה שהוקמה אז והתפרסמה.

ואז החלטתם לקפוץ ולהיבחן בכל חודש?

האמת. משתף הוא בקול. בתחילה הצטרפתי רק בתור ניסיון לראות האם המסגרת הזאת אכן מתאימה לי מכיוון שבכלל לא למדתי לפני זה בקצב ובסדר ה'דף היומי'. בנוסף לכך, מציין הוא קושי נוסף, אחזו אז במסכת חולין וקדשים שהיו מסכתות ומושגים חדשים לגמרי בשבילי. אך ברוך השם עם הזמן התחברתי לרעיון.

איך אתה מתכונן למבחנים החודשיים?

זה התוכנית המרכזית אצלי ללימוד בסדר ג' לצד ימי שישי שבת. כשרק אחרי שאני עומד בהספק אני לומד דברים אחרים וכדומה. למעשה. מפרט הוא את דרכי לימודו. במשך החודש אני לומד בסדר ג' כל יום בין דף לשתי דף ובסוף השבוע שלפני המבחן ביום חמישי ושישי אני מוסיף ועובר על כל השלושים דף. כשכמובן, ההצלחה במבחנים מדרבנת אותי להמשיך להשקיע כדי להישאר ברמת ציונים גבוהה.

האם אתה מתכונן למבחן המסכם? ואיך?

הלוואי. נשמע הוא חושק. במציאות בינתיים מכיוון שהמבחן

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

מלפניו בדרך כבוד ודיבר עמו ובחביבות מופלאה. וזאת מפני שאין קשר בין הדברים והם שתי פרשיות נפרדות - הלכה לחוד וכבוד התורה לחוד!

סיפר רבי אהרן טויסיג: בשבע הברכות שערך אבי, רבי יחזקאל טויסיג, לרגל נישואי בתו לרבי חיים יעקב שוורץ, השתתפו גדולי תורה רבים ובראשם מרן הגרי"ש אלישיב. בעיצומה של השמחה, קם החתן ומסר שטיק'ל תורה, כשבין דבריו הוא מצטט קטע מדברי בעל המנחת חינוך.

הדברים חוללו סערה גדולה, כאשר חלק מהנוכחים טוענים בתוקף כי בעל מנחת חינוך לא הזכיר כלל בספרו את הדברים שנאמרו בשמו על ידי החתן. בתווך ישב אבי נבוך ונכלם לראות כיצד גדולי עולם סותרים ושוללים מכל וכל את דברי חתנו הטרי. בעוד הכל מתנצחים ומתפלפלים בעניין, ישב רבינו דומם מבלי להוציא מפיו מילה אחת בנידון שהרעיש את רוחם של המסובים. האירוע הסתיים כשהדברים נותרים תלויים בחלל ועל דרשת החתן מוטל צל עב.

מידי בוקר, בשעה חמש, נהג אבי לטבול ב'אונגריש' מקווה. בבוקר שלאחר שבע הברכות, נראה רבינו בסמוך למקווה בשעה האמורה, כאשר ספר המנחת חינוך נתון בידיו, ועיניו תרות אנה ואנה. לשאלת הנוכחים שהתעניינו לפשר מבוקשו, השיב רבינו כי הוא זקוק לשוחח בדחיפות עם רבי יחזקאל טויסיג כאשר אבי הגיע למקום, פנה אליו הגרי"ש, כשהוא פותח את ספר המנחת חינוך ומכריז בעיניים בורקות: "רבי יחזקאל! מצאתי את המנחת חינוך שחתנך ציטט בדרשתו. ולא זו בלבד אלא שרבי עקיבא איגר מביא את דברי המנחת חינוך ודן בהם"

מי שלא ראה את שמחתו של אבי באותו בוקר, לא ראה שמחה מימיו. גם אם היו מעניקים לו מיליארד דולר, הוא לא היה שמח כפי ששמח בעת בה התברר לו כי דרשתו של חתנו עלתה בקנה אחד עם האמת. והנה וודאי הוא כי כל רגע מזמנו של הגרי"ש היה יקר לו מכל אוצרות העולם, אולם אף על פי כן הוא נחפז בשעה חמש לפנות בוקר כדי לשמח את ליבו של אבי ולהרוותו נחת.

[מתוך 'עמודו של עולם']

מדרגות ביתו, כפי שראוי היה לפי רום ערכו. רבינו חזר על הנהגה זו בדרך קבע, מבלי שהאורח רום המעלה יאלץ לעזוב את הבית בגפו ולו פעם אחת.

כאשר נשאל לפשר הנהגתו השיב ונימק, כי כבוד התורה במקומו עומד, ולפיכך אף אם התלמיד חכם נוהג לפקוד את מעונו מידי יום ביומו, אין בכך בכדי לגרוע מכבודו ומהחובה והזכות ללוותו!

נר לרגלי דבריך

בעת שרבינו סבל משבר ברגלו, התעתד כ"ק האדמו"ר מסקווער להגיע למחיצתו, בכדי לקיים מצוות ביקור חולים. נכד רבינו, הרב אריה אלישיב, קנה פירות משובחים, סידר את הבית והכין את כל הנדרש לקראת המעמד הנדיר.

כאשר האדמו"ר הופיע הפתח הבית, ישב מרן כשרגלו המגובסת מכוסה בשמיכה וההליכון ניצב לידו. רבי אריה חש, כי אין זה ראוי שההליכון ניצב ליד סבו בעת הביקור, ובתנועת יד קלה הסיטו מן המקום. ברם רבינו שלח את ידו וקירב אליו את ההליכון בחזרה.

בעוד הנכד תמה לפשר הדברים, נכנס האדמו"ר לחדר ורבינו קיבל את פניו בהתנצלות: "ברוכים הבאים! אינני יכול לקום בפניכם", הצטדק כשידו מרמזת לעבר ההליכון הניצב לידו ומשמש כראיה ועדות למצבו, "רגלי אינה בקו הבריאות!"

באותה תקופה הגיע הגרי"ש לביקור את רבינו, שהכין 'שטיק'ל תורה' מיוחד לכבודו. במה עסקה המערכה אותה הכין מרן לקראת האישיית הרוממה הבאה לבקרו?

הסתבר, כי רבינו שחרד לכבודו של רבי אהרן לייב, ביקש להצטדק בפניו ולהסיר בעקיפין מפני מה אינו קם לקראתו, ועל כן הכין מערכה תורנית מיוחדת העוסקת בנידון האם יש שיעור חצי קימה בעת שאדם מסוגל לקום בעזרת רגל אחת בלבד.

היה זה 'שטיק'ל תורה' מיוחד, שעסק בענייני קימה והידור, כשמבין השיטין עולה זהירותו הגדולה של רבינו בכבוד תלמידי חכמים.

כבוד חכמים

כאשר תלמיד חכם, שביקר את פסקי רבינו במספר ענייני הוראה, ביקש לבוא לבקר, ניאות רבינו לקבלו בביתו ובמהלך הביקור אף קם

זאת מאתנו, על אחת כמה וכמה כשמדובר בקביעות, הוא מאוד רוצה לשבור לנו את הקביעות ולעצור אותה, אבל מי שמתאמץ קצת זוכה להחזיק בה מעמד, והקביעות הזאת עוזרת לו לשנות את כל החיים שלו לטובה, הן ברוחניות והן בגשמיות"

לא יכול רק להתבשם ולשמוח מהעובדה שאחרים לומדים. כדי שהשמחה תהיה אמיתית, אתה חייב לקבל את עול הלימוד הזה גם על עצמך. אז נכון, לא תמיד זה קל, כי היצר הרע מתלבש עלינו וכל פעם שהוא רואה שאנחנו רוצים לעשות דבר טוב הוא מנסה למנוע

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

שלש שנים כדי לחזות ולחזות את העוצמה הזו, כדי להבין איזה כח יש לי ביד, זהו חיזוק עצום לכולנו, סיימתי את דברי ופניתי לרכב לחזור אל ההווה, להמשיך ביתר שאת את הפעילות מתוך הבנה שכל מעשה נרשם לדורות ואין אפשרות לצפות מתי נפגוש את תוצאותיו.

אחים יקרים, התובנה הזו אמורה לשנות לא רק את מי שפועל בשדה החינוך והקירוב, לא רק את מי שמחנך רשמית את דור העתיד, כל הורה נפגש עם ילדיו כל יום, כל אדם נפגש עם חבריו כמעט בכל שעה, אין אדם שלא פועל אומר ועושה עם זולתו בכל יום כמעט כל היום, ואם הידיעה הזו הייתה מלווה כל אחד מאיתנו כל הזמן כנראה העולם היה נראה טוב יותר, לכל מעשה יש השפעה לשנים ארוכות, כל דיבור יוצר חריש עמוק לדורות, אף פעם לא נדע מתי והיכן ניפגש מחר או מחתתיים עם מה שאנחנו פועלים היום. אם נחיה עם זה בהווה לא נצטער בעתיד על העבר.

שיעור קצר במדרשיה לאחריו ביקשתי מהמנהל של המדרשיות שאני רוצה להעביר עוד שיעור הלילה, אבל לא לנערים אלא דווקא לרכזים והרבנים.

בקו ההודעות הפנימי של רשת המדרשיות נשאתי נאום קצר בן כעשר דקות, סיפרתי להם בכמה מילים את כל המגילה הארוכה שקראתם עד עכשיו ואז אמרתי להם:

ידידי היקרים, היום התברר לי המשמעות העמוקה של האחריות שרובצת על כתפינו, אנחנו פועלים, עושים, מעבירים שיעורים, מדברים עם נערים, ולא יודעים בכלל איזה חריש אנחנו יוצרים אצל כל נער ונער, אני עכ"פ לא הייתי מודע עד היום לעומק ההשפעה שיש לי על כל אחד בכל מעשה או דיבור שאני עושה.

הנה לכם ההוכחה לעומק של הפעולות אותם אנחנו עושים, הנה לכם הראייה להשפעה שיש לנו על כל מי שאנחנו באים איתו במגע, זו אחריות כבדה מאד, בל נקל בה ראש, הייתי צריך לחכות כמעט

המשך מעמוד 28 | הרה"ח אהרן כהן

בש"ס. ואילו בחזור, הטנדר ממש רעש וגעש כאחד. זה מעלה שאלה מהמבחן, ואז מתעורר הנידון מה התשובה הנכונה והמדויקת, כשקטעי גמרא ורש"י ניתנים באוויר, ונשמעים בעוז בחלל הטנדר. וכך כל הנסיעה מחיפה לרכסים עברה באווירה מרוכזת בין דפי הגמרא שריחפו ונזרקו מצד לצד. כשזה הוסיף להפנמת המשתתפים, הווד להשם, אנחנו מ"לגיננו של מלך" דבר שהיה בזה עידוד רב וחיזוק גדול להמשך.

מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות לתכנית "קניין ש"ס"?

אני לא רוצה לאכזב אף אחד. נשמע הוא בטוח בדבריו. כשהוא מתכוון למעוניין להצליח בדרך הלימוד והשינון כנ"ל; כשעיקר החזרות מרוכזים בחודשי תשרי וניסן שלפני המבחן. אם חסר לך הכח/יכולת/מוח להשקיע מאמץ על מיוחד הכולל שבירת המושג 'ימי בין הזמנים' אזי, לא נראה שאפשר להצליח. אם כן, ממחר הוא להסתייג, כל מילה נוספת בגמרא ובוודאי כל דף, ומי מדבר מאה-מאתיים דף, בוודאי זה מאוד הרבה.

אך לגבי להצליח במסגרת 'קניין ש"ס'. חוזר הוא לדעתו. לא נראה מציאותי. אך באם כן, נשמע הוא מולחב בניסיון להעביר דרך הטלפון את הברע'ן והמסר הבווער; אשריך ואשרי חלקך. זה משהו מעל להבנה, לזכות ולדעת את כל הש"ס. כתר 'קניין ש"ס' מונח ומוטל. כל הרוצה ליטול יבוא וייטול.

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

80 דפים ביום במסכתות אלו. אם כן, מוסיף הוא בחיך, אכן קורה כשהמבחנים יותר גדולים ומקיפים הציון גם קצת יורד...

כמי שזוכה להיבחן כסדר, נשמח לשמוע סיפורים אישיים שאירעו לך במסגרת ההשתתפות במבחנים?

היה זה לפני שנים שנקבע לי תור אצל לרופא שיניים לטיפול של שיבוץ כתר. ישבתי בחדר ההמתנה וחזרתי דפי גמרא לקראת המבחן הקרוב. עובר חצי שעה ועדיין לא קוראים לי לרופא, ואז המזכירה מתנצלת שהכתר עדיין לא הגיע מהמעבדה ומקוים שזה יגיע ממש בדקות הקרובות. כך המשכתי לחזור ולהתכונן למבחן כשהאמת, חדר ההמתנה היה שקט ורגוע, כך שבאמת ההמתנה לא כ"כ הפריעה לי כיוון שחזרתי בהנאה על הגמרא.

כה, המתנתי עוד כמעט שעה. סופסוף כהגיע הכתר הוכנסתי מיד לרופא כשהוא מביע בפני את התפעלותו על ההמתנה הארוכה בלי להתעצבן או להתלונן על העיכוב הגדול. ואז הסברתי לו שברוך השם ניצלתי את הזמן ללימוד. היה מעניין ומרגש לראות איך שיהודי שעדיין לא זכה לשמור תורה ומצוות מבקש להבין מה זה בדיוק 'דרשו' ובעיקר מה זה מסגרת 'קניין ש"ס' כשהוא מתפעל ומעריך, דבר שהיה גם קידוש שם שמים ותורתו.

בנוסף, מבקש הוא לציין עובה קטנה ואולי שולית, שהשפיעה והוסיפה לו רבות. היה זה במחזור הקודם של המבחנים ב"קניין ש"ס" כשעדיין לא היה מוקד פעיל ברכסים. היינו יוצאים קבוצה בהסעה, למוקד בחיפה. ואז קלטתי את ההבדל; בנסיעה בהלון לחיפה, הדרך עברה בשקט מתוח. חלק מהאברכים חוזרים על סיכומים, חלק עוברים על מבחנים ישנים וחלק משוחחים בשקט על סוגיות

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ מה צריך לכוון בשעת הנחת תפילין של רבנו תם?
- ◆ האם מותר להניח שני זוגות תפילין של רש"י בבת אחת?
- ◆ ספר תורה ללא 'תגים' - האם הוא כשר?

הנחת תפילין של רבנו תם

- בזמננו, שרבים נוהגים להניח תפילין של רבנו תם, אין בכך משום יוהרה, והמניחן תבוא עליו ברכה. ולדעת הגר"א אין צורך להניח תפילין של רבנו תם.
- הנוהגים להניח תפילין של רבנו תם בעת חזרת הש"ץ - מלבד שאינם נוהגים כשורה בחליצת התפילין של רש"י טרם אמירת 'ובא לציון', עוברים על איסור בכך שאינם מקשיבים לתפילת הש"ץ.
- המניח תפילין של רבנו תם, עליו לכוון שקיום המצוה הוא בתפילין הכשרות מבין שני הזוגות (של רש"י ושל רבנו תם), ואם לא יעשה כן, עובר על איסור 'בל תגרע'.
- אין להשתמש בקופסאות התפילין של רש"י לתפילין של רבנו תם, וכן להיפך, כיון שאחד מהזוגות הוא קודש והשני חול, ואסור להשתמש בתשמישי הקדושה לחפצי חולין.
- אף המניחים תפילין בחול המועד, אינם מניחים אלא של רש"י, ולא של רבנו תם, משום שאין להחמיר להניח כנגד אזהרת הזוהר החמורה.

מהלכות איסור 'בל תוסיף'

- אסור להוסיף על דברי התורה, שנאמר: "את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אותו תשמרו לעשות לא תוסיף עליו".
- אחת הצורות של איסור 'בל תוסיף' היא הוספת חפץ על החפץ שמקיימים בו את המצוה, כגון הוספת מין נוסף ל'ארבעת המינים', או חוטים בציצית.
- הנחת שני זוגות תפילין כשירות יחד, וכן הכנסת פרשיות של רש"י ושל רבנו תם יחד לאותן התפילין - אסורות מדאורייתא משום 'בל תוסיף'.

מהלכות כתיבת סת"ם

- מנהג הסופרים עוד מימות הראשונים, על פי קבלתם מדור דור, לכתוב את פרשיות התפילין של יד בשבע שורות, ואת פרשיות התפילין של ראש בארבע שורות.
- צורתן הכללית של אותיות כתב אשורי, שבו כותבים סת"ם, מקובלת ממשה רבנו עליו השלום, ושינוי מצורה זו פוסל את האות.
- בכתיבת סת"ם, יש להקפיד שכל האותיות - למעט ה' ו ק' - תהיינה עשויות מקשה אחת, ואם נפרדו חלקי האות - הריהי פסולה, ובאותיות ה' ו ק' - להיפך: אם התחברו חלקי האות - האות פסולה.
- בכתיבת סת"ם, יש להוסיף 'תגים' לשבע אותיות אלו: ש' ע' ט' נ' ז' ג' צ'. התגים הם שלשה קוים היוצאים מגג האות, ואין שיעור לאורכם, אך נוהגים לעשות את האמצעי גבוה מעט מהאחרים. ואם לא נכתבו התגים - נחלקו הראשונים אם האות כשרה; להלכה פסק השולחן ערוך שהאות כשרה, אך רבים מן האחרונים חולקים עליו, וראוי מאד להחמיר ולהוסיף את התגים.
- את פרשיות התפילין יש לכתוב בסדר בו הן מופיעות בתורה, ואם הקדים פרשה לפרשה, מילה למילה, או אות לאות - התפילין פסולות; אך באותיות עצמן - אין סדר מסוים לכתובת האות.
- חקיקה בתוך חלל האות וסביבותיה, או עשיית מעשה שלא בגוף האות, באופן שהכתב נעשה או מוכשר מאליו, מכונה 'חק תוכות'; וכתובה בצורה זו פסולה לספרי תורה, תפילין, מזוזה, וגט.